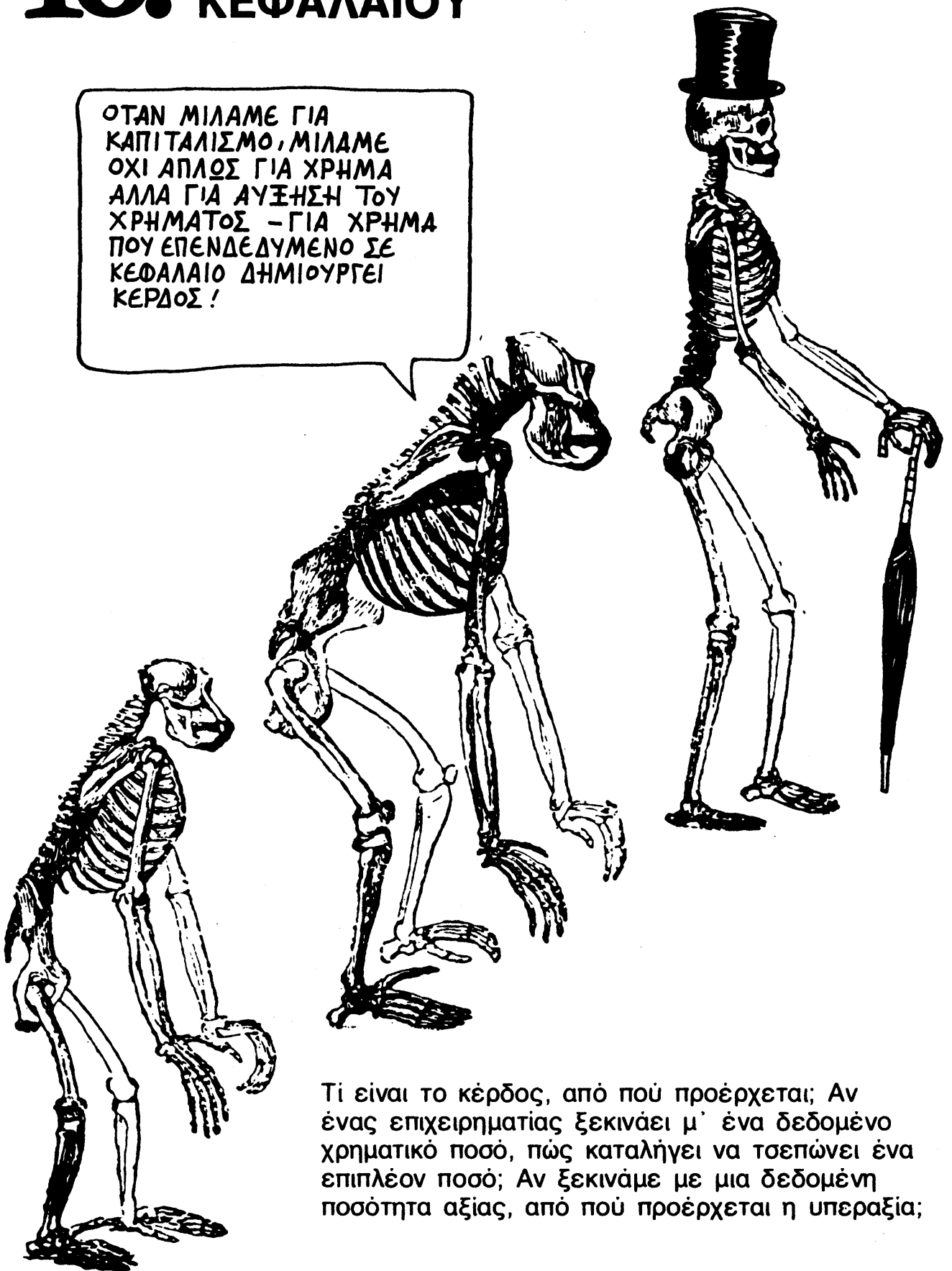

10. Η ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

ΟΤΑΝ ΜΙΛΑΜΕ ΓΙΑ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ, ΜΙΛΑΜΕ ΟΧΙ ΑΠΛΟΣ ΓΙΑ ΧΡΗΜΑ ΑΛΛΑ ΓΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ - ΓΙΑ ΧΡΗΜΑ ΠΟΥ ΕΠΕΝΔΕΔΥΜΕΝΟ ΣΕ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΚΕΡΔΟΣ!

Τι είναι το κέρδος, από πού προέρχεται; Αν ένας επιχειρηματίας ξεκινάει μ' ένα δεδομένο χρηματικό ποσό, πώς καταλήγει να τσεπώνει ένα επιπλέον ποσό; Αν ξεκινάμε με μια δεδομένη ποσότητα αξίας, από πού προέρχεται η υπεραξία;

Η ΛΥΣΗ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ
ΕΙΝΑΙ Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΣΟΥ
ΚΑΡΟΛΕ!

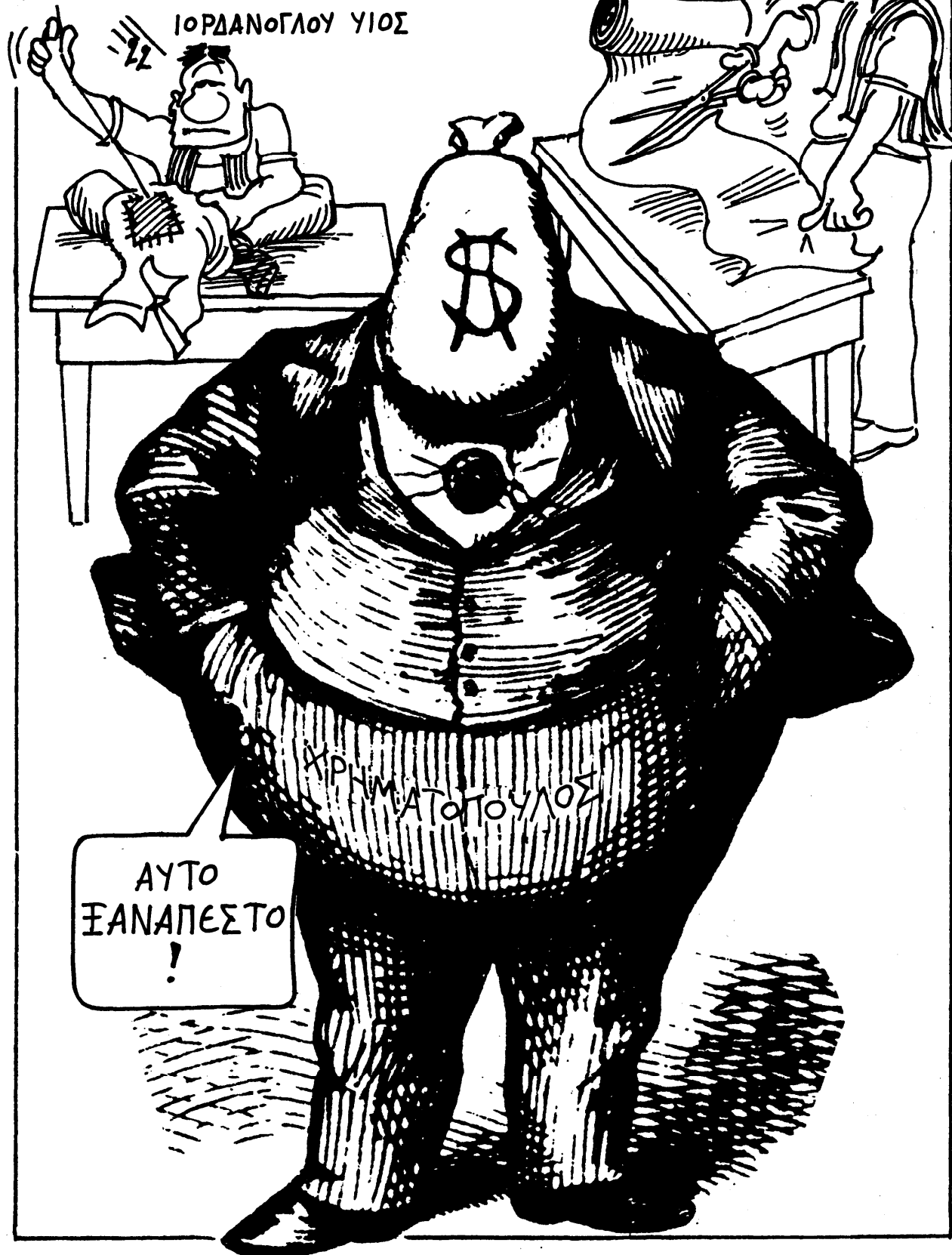

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ
ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΜΕ ΔΥΟ
ΒΑΣΙΚΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ: ΣΑΝ
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ Η ΑΥΤΟ-
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ, ΟΙ
ΑΜΕΣΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ
ΠΟΥΛΑΝΕ ΓΙΑ ΝΑ
ΑΓΟΡΑΣΟΥΝ, ΕΝΩ ΟΙ
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΕΣ
ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ
ΠΟΥΛΗΣΟΥΝ!

ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΥΤΟ;

Ας πάρουμε για παράδειγμα τον φίλο μας τον Ιορδάνογλου, ένα μισθωτό ράφτη και τον πατέρα του ένα αυτοαπασχολούμενο ράφτη και τον Χρηματοπύλο, ένα καπιταλιστή. Καθένας απ' αυτούς σχετίζεται με το χρήμα με διαφορετικό τρόπο.

Ο Ιορδάνογλου κι ο πατέρας του πουλάνε για ν' αγοράσουν.
 Ο ένας πουλάει την επιδεξιότητά του να κατασκευάζει σακκάκια (ο γιός Ιορδάνογλου) και ο άλλος πουλάει σακκάκια (ο πατέρας Ιορδάνογλου). Και οι δυο επιδιώκουν ν' αποκτήσουν συγκεκριμένα, αναγκαία εμπορεύματα.
 Ο μπαμπάς Ιορδάνογλου κατασκευάζει και πουλάει σακκάκια όχι για το χρήμα σαν αυτοσκοπό, αλλά σαν μέσο για την εξασφάλιση στέγης, τροφής και άλλων εμπορευμάτων.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΑΦΟΡΑ
 ΑΝΑΜΕΣΑ Σ' ΕΝΑΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΙ
 ΕΝΑ ΚΑΓΚΟΥΡΟ;

Το ίδιο και ο γιός πουλάει την επιδεξιότητά του να κατασκευάζει σακκάκια, όχι για την ψυχή της μάνας του, αλλά για τα λεφτά για ένα μισθό που του επιτρέπει ν' αγοράζει τ' απαραίτητα για τη ζωή του.

ΤΟ
 ΚΑΓΚΟΥΡΟ
 ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ
 ΜΟΝΑΧΑ ΜΙΑ
 ΤΣΕΠΗ

Εδώ βλέπουμε τον κύκλο ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ - ΧΡΗΜΑ - ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ ή Ε-Χ-Ε, όπου ο σταθμός είναι ένας ενδιαμέσος Εμπορευμάτων και της αγοράς Εμπορευμάτων.

Το πράγμα αλλάζει για το φίλο μας τον Χρηματοπύλο. Παρουσιάζεται στη σκηνή όχι σαν άμεσος παραγωγός, αλλά σαν κάτοχος χρήματος. Σκοπός του είναι ν' αγοράσει εμπορεύματα για να τα πουλήσει. Δαπανά χρήμα για να κερδίσει χρήμα.

ΤΩΡΑ Ο ΠΑΡΑΓΟΓΟΣ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ ΣΑΝ ΚΑΠΟΙΟΣ ΠΟΥ ΜΠΑΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΜΕ ΧΡΗΜΑ ΚΙ ΟΧΙ ΜΕ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. ΚΑΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΓΟΡΑΖΕΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΟΥ, ΑΛΛΑ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΟΟΡΙΖΕΙ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΤΟΥ ΧΡΗΣΗ.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ, ΑΓΟΡΑΖΕΙ ΓΙΑ ΝΑ ΞΑΝΑΠΟΥΛΗΣΕΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΣΕ.

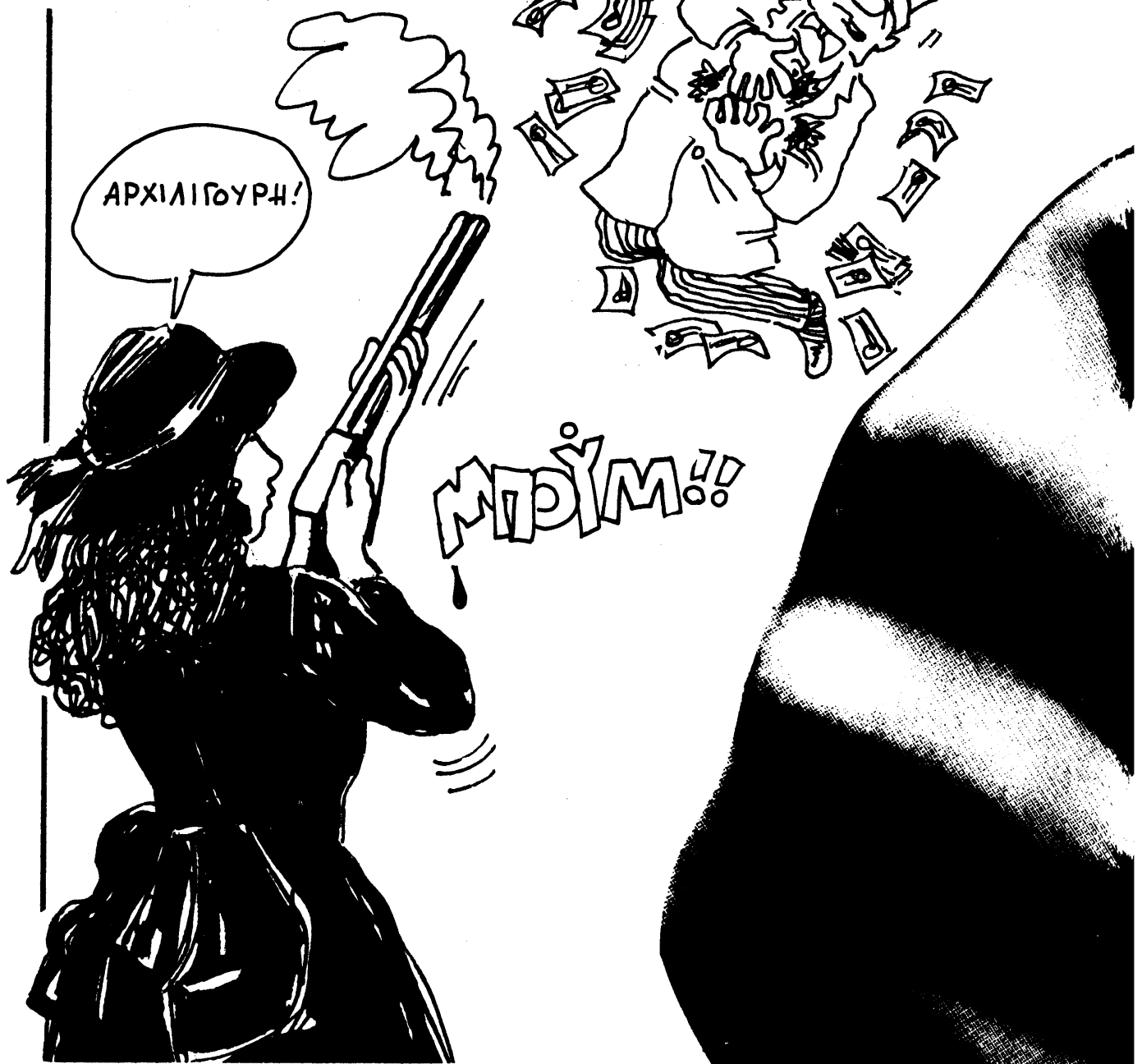
ΓΕΙΑ ΣΑΣ ΛΙΓΟΥΡΙΑ!

ELEANOR MARX

Για τον καπιταλιστή, το χρήμα είναι η αφετηρία και το τέρμα της ανταλλαγής. Ο κύκλος μέσα στον οποίο ζει ο Χρηματοπύλος είναι ο αντίθετος από τον Ε-Χ-Ε: ΧΡΗΜΑ - ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ - ΧΡΗΜΑ (Χ-Ε-Χ).

Ο Χρηματοπouλος δεν ξοδεύει τα χρήματά του τζάμπα. δεν επενδύει 10 για να πάρει πίσω μόνο 10.

Όχι, ο Χρηματοπouλος προσπαθεί να πάρει **περισσότερα** απ' όσα δαπάνησε – θέλει να κερδίσει από την ανταλλαγή. Θύμα της «καταραμένης δίψας για χρυσάφι», κυνηγά παθιασμένα την αξία, ποθεί απέραντα να πλουτίσει. Το κέρδος είναι ο μοναδικός του σκοπός.

Ο ΙΔΙΟΣ, Η' ΜΑΛΛΟΝ Η
ΤΣΕΠΗ ΤΟΥ, ΕΙΝΑΙ ΤΟ
ΣΗΜΕΙΟ
ΑΠ' ΟΠΟΥ
ΞΕΚΙΝΑ

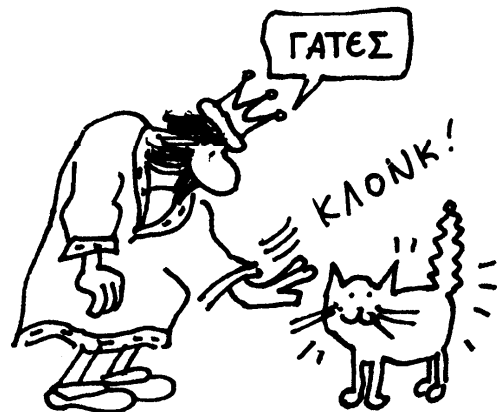
ΚΑΙ
ΟΠΟΥ
ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ
ΤΟ
ΧΡΗΜΑ.

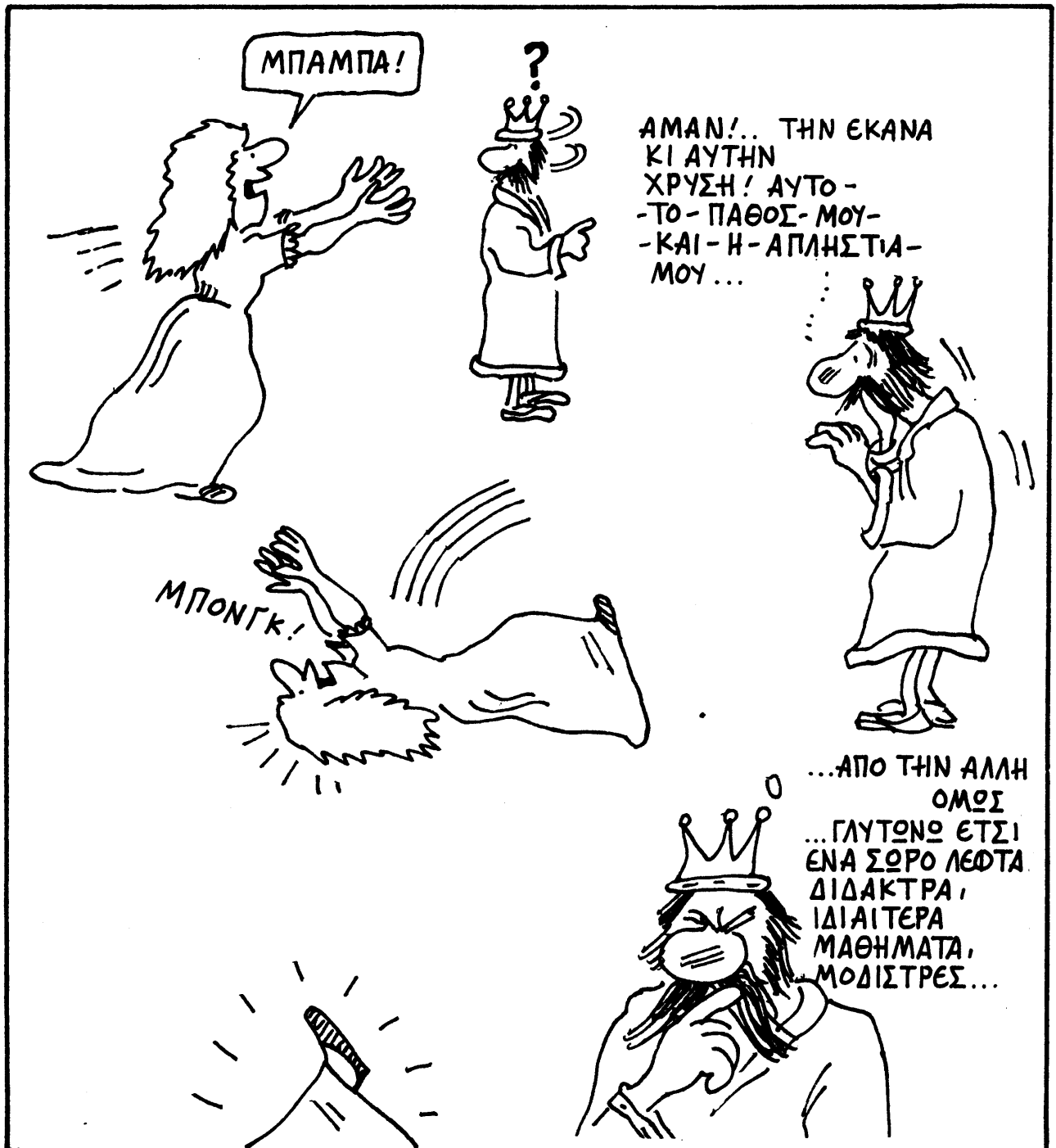
«Ξόδεψε λιγώτερα, κέρδιζε περισσότερα»
Εν τούτῳ νικά.

Το θαύμα του χρήματος είναι ότι, αν χρησιμοποιηθεί κατάλληλα, παράγει κέρδος. Το χρήμα γεννάει χρήμα! Ένα αρχικό χρηματικό ποσό Χ, προκαλεί τη δημιουργία ενός μεγαλύτερου ποσού, Χ' (διαβάζεται Χ-τόνος).

Άρα, ο κύκλος του καπιταλιστή, δεν είναι απλώς Χ-Ε-Χ, αλλά Χ-Ε-Χ', όπου το ποσό Χ' είναι μεγαλύτερο από το Χ. Εδώ βρίσκουμε την πηγή της **υπεραξίας** - είναι η διαφορά μεταξύ Χ' και Χ. Ένα αρχικό ποσό χρημάτων αντικαταστάθηκε από ένα μεγαλύτερο ποσό. Ο Χρηματοπύλος καταφέρνει πραγματικά «ξοδεύοντας λιγώτερα να κερδίζει περισσότερα».

ΜΙΔΑΣ Ο ΧΡΥΣΟΔΑΧΤΥΛΟΣ

Το χρήμα που χρησιμοποιείται για να παράγει χρήμα είναι «αξία που αυξάνεται από μόνη της» ή **κεφάλαιο**. Εννοούμε το αρχικό χρηματικό ποσό X . Αφού επενδυθεί, το κεφάλαιο προκαλεί τη δημιουργία της υπεραξίας, δηλ. της διαφοράς μεταξύ X' και X . Η υπεραξία παίρνει τρεις βασικές μορφές: το **κέρδος**, τον **τόκο** και το **ενοίκιο**. Ο Χρηματόπουλος πληρώνει ένα μέρος της υπεραξίας για τόκο του αρχικού ποσού X - αφού είναι πιθανό να υποθέσουμε ότι δανείστηκε τουλάχιστον ένα μέρος του αρχικού κεφαλαίου. Ένα άλλο μέρος της υπεραξίας χρησιμοποιείται για την πληρωμή του ενοικίου - αφού υποτίθεται ότι νοικιάζει τουλάχιστον ένα μέρος από τις εγκαταστάσεις ή τον εξοπλισμό που χρησιμοποιεί.

Αυτό που απομένει είναι το κέρδος – η υπεραξία που ανήκει απόλυτα στο Χρηματοπύλο και που τη χρησιμοποιεί όπως θέλει. Υπάρχουν δυο βασικοί τρόποι χρήσης: το κέρδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε σαν μερίσματα για την προσωπική ευχαρίστηση του Χρηματοπύλου είτε σαν Κεφάλαιο – σαν νέο Χ, για να παράγει ακόμη περισσότερη υπεραξία.

ΑΝ ΑΦΑΙΡΕΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΤΟΚΟ, ΤΟ ΕΝΟΙΚΙΟ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΣΟ Χ' ΑΠΟΜΕΝΕΙ ΕΝΑ ΝΕΟ Χ. ΑΝ ΑΥΤΟ ΤΟ Χ -ΑΣ ΤΟ ΟΝΟΜΑΣΟΥΜΕ Χ'' - ΕΙΝΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΙΚΟ Χ, ΤΟΤΕ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΧΕΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΕΙ !

Violet Mink £4250
Givenchy Pearl Mink £2725

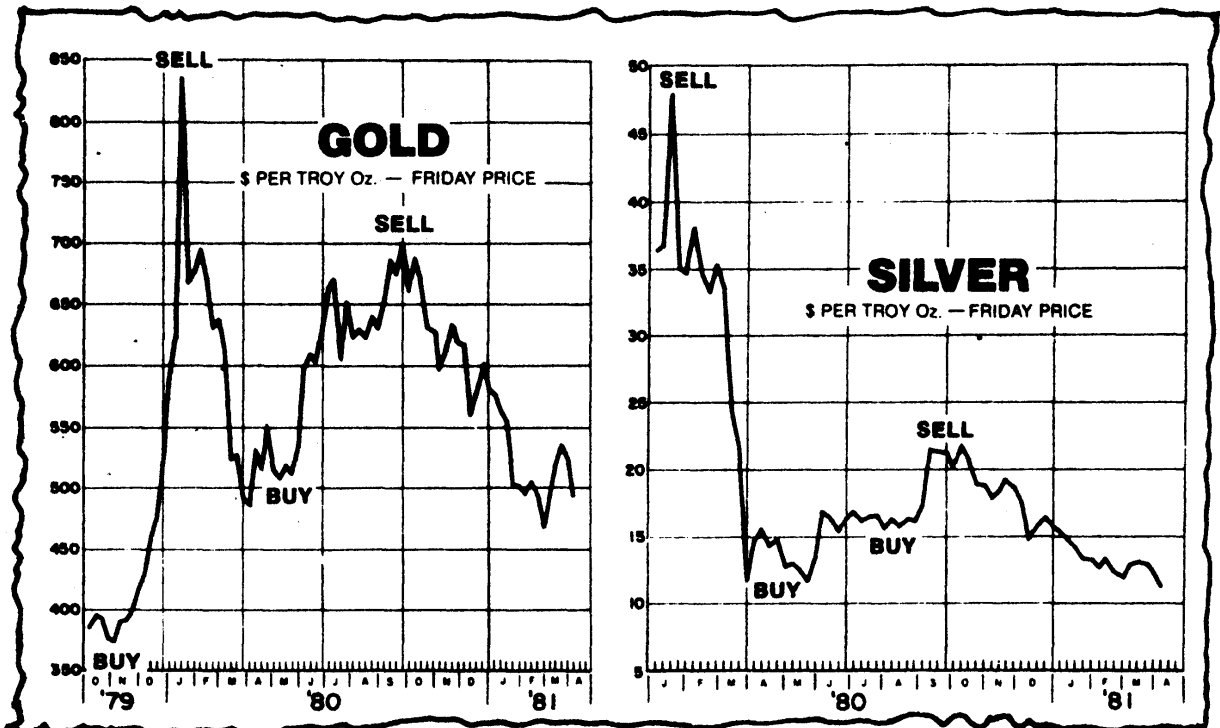
Αν και ο πλούτος της καπιταλιστικής κοινωνίας παρουσιάζεται σαν συσσώρευση εμπορευμάτων, στην πραγματικότητα είναι συσσώρευση **κεφαλαίου**. Η συσσώρευση του κεφαλαίου είναι καθοριστικός κανόνας του καπιταλισμού, ο οικονομικός σκοπός και η διαδικασία που δίπλα τους όλα τ' άλλα ωχριούν. Καπιταλισμός είναι το παρατσούκλι του συστήματος παραγωγής που στηρίζεται στη συσσώρευση του κεφαλαίου.

Όπως είδαμε, η πραγματοποίηση κέρδους είναι το μέσο που επιτρέπει τη συσσώρευση του κεφαλαίου. Το κέρδος κινεί το σύστημα – όπως ο άνεμος τα ιστιοφόρα πλοία ή όπως το ουράνιο τους πυρηνικούς αντιδραστήρες.

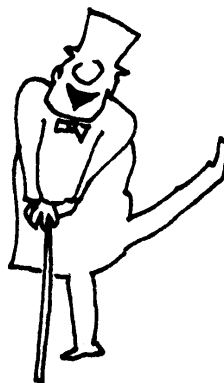

Το χρήμα επιβεβαίωσε την ικανότητά του ν' αυξάνεται από μόνο του. Όπως η κότα που γεννάει χρυσά αυγά, απέδειξε ότι έχει τη μαγική δύναμη να προσθέτει αξία στον εαυτό του. Το χρήμα, με τη μορφή του κεφαλαίου, τείνει να συσσωρεύεται όταν επενδύεται. Δημιουργούνται κέρδη. «Οι πλούσιοι γίνονται πλουσιώτεροι» ή «τα λεφτά παν στα λεφτά»...

Συγχαίροντας τον εαυτό του ο Χρηματόπουλος, λέει χαρακτηριστικά ότι τα κέρδη του οφείλονται στο ότι «αγόραζε φτηνά και πουλούσε ακριβά». Αυτή είναι η ανταλλαγή.

ΑΓΟΡΑΖΕ ΦΤΗΝΑ - ΠΟΥΛΑ ΑΚΡΙΒΑ

ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΘΑ'ΝΑΙ ΣΤΡΟΓΓΥΛΑ!

ΑΛΛΑ ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΣ - ΚΑΙ ΠΟΥΛΟΝΤΑΣ
ΑΚΡΙΒΑ ΦΤΗΝΑ

ΚΑΤΑΛΗΞΑΜΕ
ΣΤΗ ΖΗΤΙΑΝΙΑ!

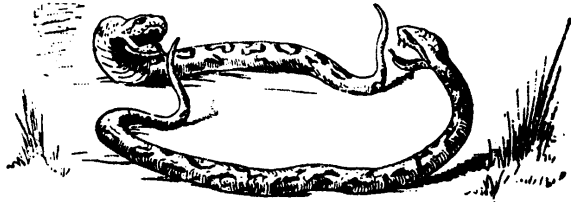

Ας υποθέσουμε ότι ο Χρηματόπουλος πουλάει τα εμπορεύματά του πάνω από την αξία τους. Πουλάει 110 αυτό που αξίζει 100 - αυξάνει την ονομαστική τιμή κατά 10%. Τι θα εμπόδιζε, όμως όλους τους άλλους παραγωγούς να κάνουν το ίδιο πράγμα; Αν συνέβαινε κάτι τέτοιο, ο φίλος μας ο Χρηματόπουλος θα είχε ζημία - ότι θα κέρδιζε σαν πωλητής θα τόχανε σαν αγοραστής. Η δημιουργία υπεραξίας και η μετατροπή του χρήματος σε κεφάλαιο δεν εξηγείται από τ' ότι οι πωλητές πουλάνε τα εμπορεύματα πάνω από την αξία τους.

Βέβαια, οι απάτες και οι ύποπτες δόσοληψίες είναι ευρύτατα διαδεδομένες. Γενικά, όμως, ο ανταγωνισμός δεν επιτρέπει επιβαρύνσεις στις τιμές των προϊόντων. Η άμιλλα των ανταγωνιζόμενων καπιταλιστών τείνει να διατηρεί τις τιμές γύρω από την πραγματική αξία των προϊόντων. Το αποτέλεσμα είναι ότι τα εμπορεύματα τείνουν να πωλούνται στην πραγματική τους αξία, δηλ. σύμφωνα με τον κοινωνικά αναγκαίο χρόνο εργασίας που περιέχουν.

Βέβαια ο Χρηματοπouλος θα ήθελε να ακριβοπουλήσει τα προϊόντα του –αν το κάνει, όμως, οι ανταγωνιστές του θα του πάρουνε την πελατεία πουλώντας φτηνότερα απ' αυτόν. Αυτό που θα κερδίσει από την αύξηση της τιμής, θα το χάσει από τη μείωση του όγκου των πωλήσεων.

ΟΙ ΕΚΠΛΗΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

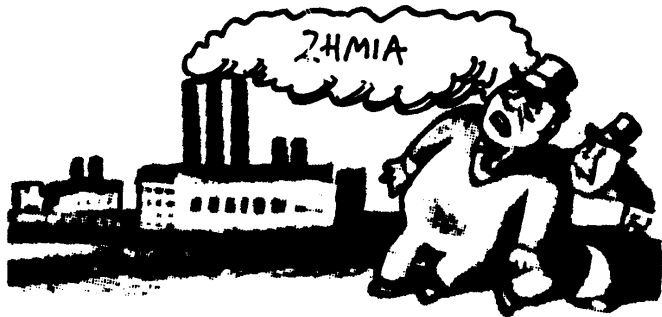
Ας υποθέσουμε τώρα ότι ο κάτοχος εμπορευμάτων Α είναι τόσο καπάτσος που ξεγελάει το συνάδελφό του Β που, παρόλη την καλή του θέληση, δεν μπορεί να του ανταποδώσει τα ίσα. Ο Α πουλάει στον Β κρασί αξίας 40 δρχ. και παίρνει σ' αντάλλαγμα στάρι αξίας 50 δρχ. Ο Α μετέτρεψε τις 40 δρχ. σε 50 δρχ. Ας εξετάσουμε το ζήτημα από πιο κοντά. Πριν από την ανταλλαγή είχαμε κρασί 40 δρχ. και στάρι 50 δρχ., δηλ. μια συνολική αξία 90 δρχ. Η αξία που κυκλοφορεί δεν αυξήθηκε καθόλου, απλώς άλλαξε η κατανομή της ανάμεσα στον Α και στον Β. Θα συνέβαινε ακριβώς το ίδιο πράγμα αν ο Α έκλεβε κατευθείαν τον Β χωρίς τη μεσολάβηση της ανταλλαγής.

Η ΑΞΙΑ ΑΠΛΟΣ ΑΛΛΑΞΕ ΧΕΡΙΑ.
ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ
ΚΑΘΟΛΟΥ ΝΕΑ ΑΞΙΑ... ΕΙΝΑΙ
ΦΑΝΕΡΟ ΟΤΙ Η ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ
ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΔΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ
ΜΕ ΤΕΤΟΙΟΥ ΕΙΔΟΥΣ
ΚΟΜΠΙΝΕΣ.

Έρηνος Μάρτ

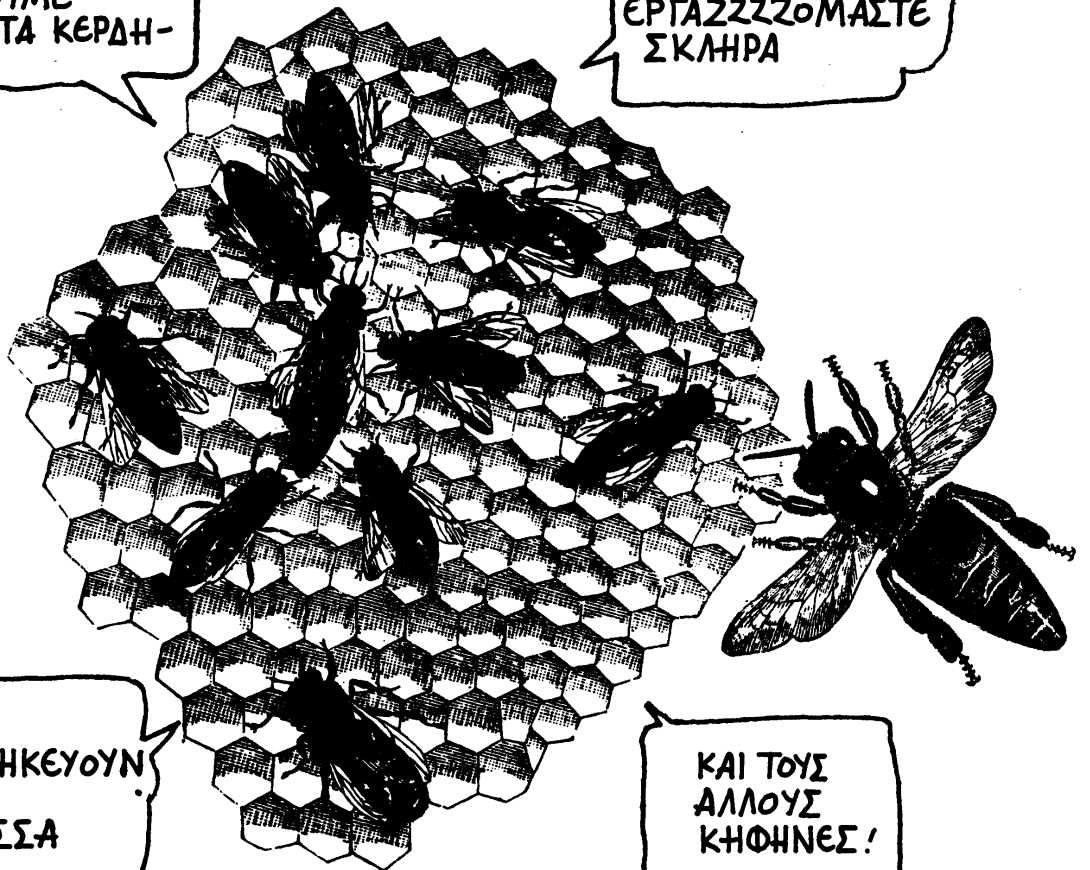
Όταν μπαίνουν στο παιχνίδι τα μονοπώλια κάτι αλλάζει – αλλά όχι θεμελιακά. Αν και είναι δυνατό ν' ανεβάζουν τα μονοπώλια τις τιμές πάνω από την αξία, χωρίς να ενοχλούνται από τον ανταγωνισμό, και έτσι να μαζεύουν «απροσδόκητα» κέρδη, γενικά, τα κέρδη δεν είναι το αποτέλεσμα της ύπαρξης των μονοπωλίων.

Χωρίς μονοπώλιο, ακόμη κι όταν η παραγωγή πραγματοποιείται σε συνθήκες τέλειου ανταγωνισμού, το κέρδος είναι πάντα ο σκοπός του παιχνιδιού. Ας θυμηθούμε ότι η συσσώρευση του κεφαλαίου άρχισε στη βάση του ανταγωνισμού. Έτσι, πρέπει να ψάξουμε αλλού για την εξήγηση του κέρδους.

ΕΜΕΙΣ ΟΙ
ΕΡΓΑΤΕΣ ΔΕΝ
ΒΛΕΠΟΥΜΕ
ΠΟΤΕ ΤΑ ΚΕΡΔΗ-

ΠΑΡ'ΟΛΟ ΠΟΥ
ΕΡΓΑΖΖΖΟΜΑΣΤΕ
ΣΚΛΗΡΑ

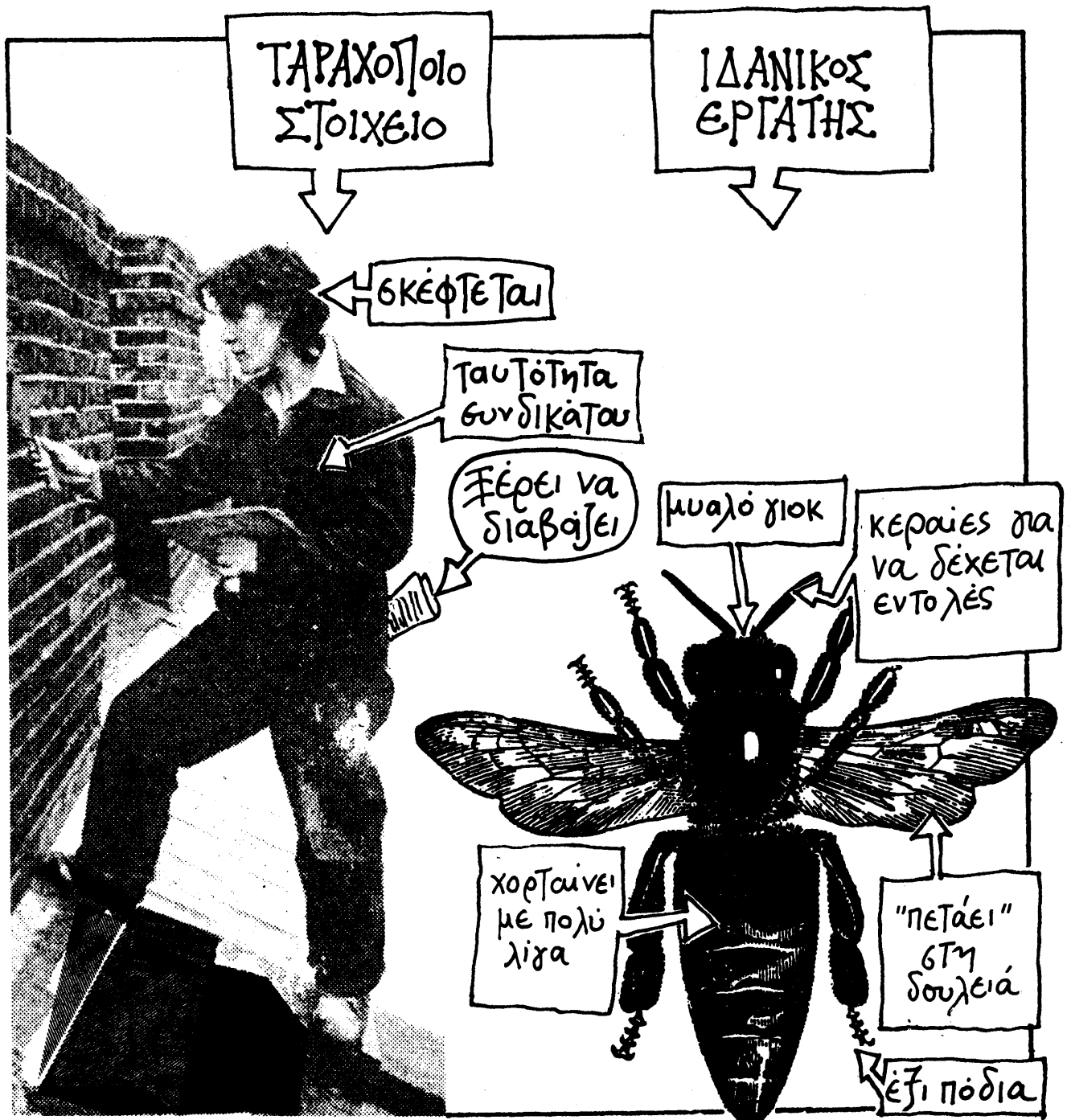

Τ'ΑΠΟΘΗΚΕΥΟΥΝ
ΓΙΑ ΤΗ
ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

ΚΑΙ ΤΟΥΣ
ΑΛΛΟΥΣ
ΚΗΦΗΝΕΣ!

Το κεφάλαιο δεν δημιουργείται στην ανταλλαγή, σαν υποπροϊόν της αγοραπωλησίας, αλλά στην παραγωγή. Μεταξύ Χ και Χ' υπάρχει η διαδικασία της παραγωγής. Σ' αυτήν πρέπει να στραφούμε για να καταλάβουμε από πού προέρχεται και πώς αναπαράγεται το κεφάλαιο.

ΕΡΩΤ.: ΤΙ ΔΥΝΑΜΗ ΕΧΕΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑ;
 ΑΠΑΝΤ.: ΜΟΝΟΝ ΤΗ Χ-Ε, ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ Ν' ΑΓΟΡΑΖΕΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ.
 ΕΡΩΤ.: ΑΛΛΑ, ΟΠΩΣ ΕΙΔΑΜΕ, Η Χ-Ε ΔΕΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΥΠΕΡΑΞΙΑ.
 ΤΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΥΠΕΡΑΞΙΑ;
 ΑΠΑΝΤ.: Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ.
 ΕΡΩΤ.: Ε Ε Ε;!;!!!;

Στην περίπτωση Χ-Ε-Χ' συμβαίνει κάτι παραπάνω από μian απλή ανταλλαγή. Ο Χρηματοπouλος δεν πουλάει απλώς τα ίδια εμπορεύματα που αγοράζει. Απεναντίας, αγοράζει εμπορεύματα που δημιουργούν νέα εμπορεύματα.

Αν η αξία των εμπορευμάτων δεν ξεπερνάει την αξία των εμπορευμάτων που αγοράστηκαν, ο Χρηματοπouλος δεν θα βγάλει κέρδη. Πρέπει νάναι πολύ τυχερός για να βρει στην αγορά ένα τέτοιο εμπόρευμα που, αφού αγοραστεί, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή της υπεραξίας. Όπως και γίνεται, ο Χρηματοπouλος είναι τυχεράκις! Βρίσκει πράγματι στην αγορά ένα ειδικό εμπόρευμα που δημιουργεί αξία.

ΜΙΛΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ, ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗ ΖΩΝΤΑΝΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

ΜΑΖΕΨ' ΤΟ ΓΡΗΓΟΡΑ ΑΠΟ ΚΑΤΩ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΠΕΤΑΦΕΣ! ...ΣΚΑΤΟΓΕΡΕ!..

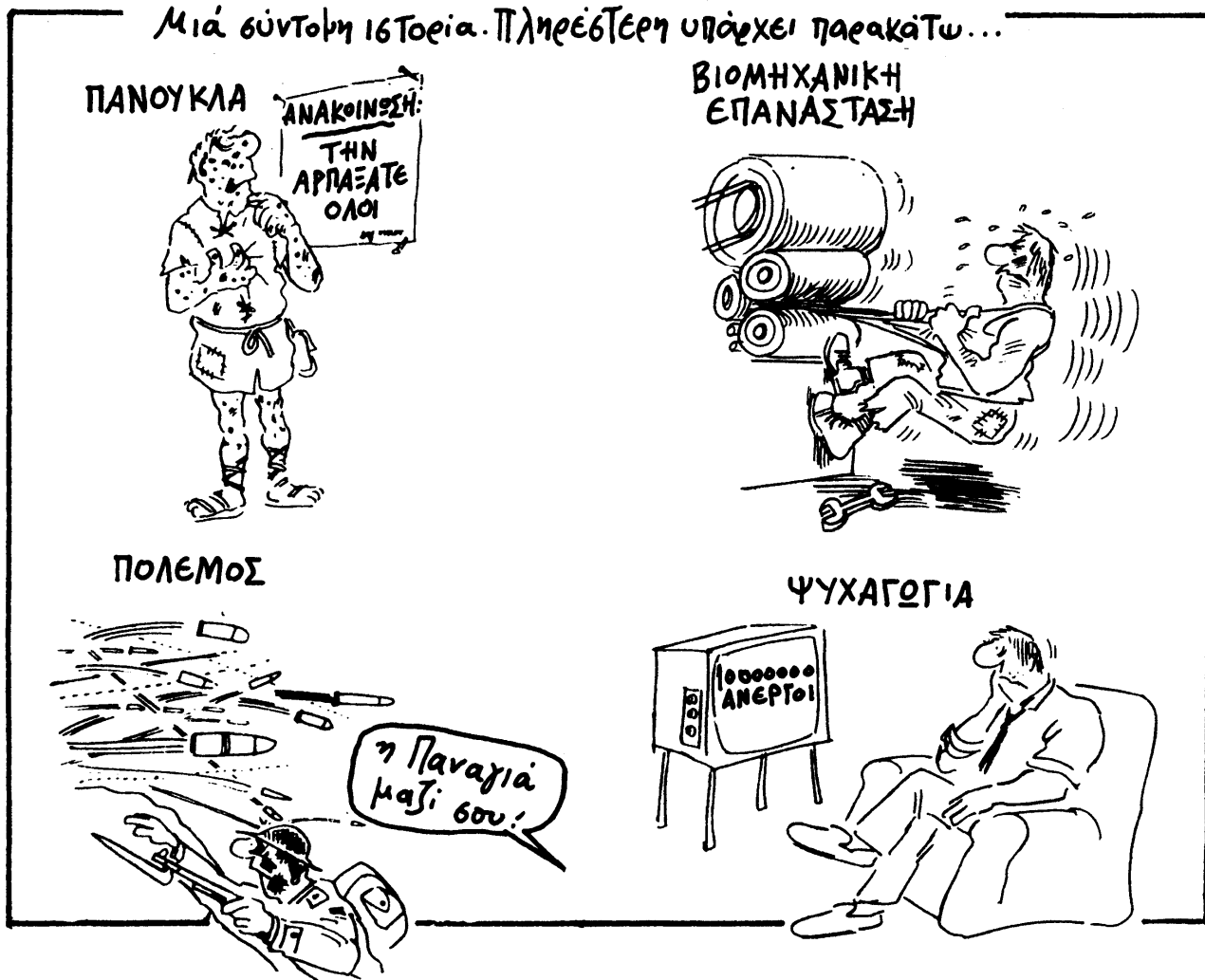
11. Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ

Αν το χρήμα είναι το υπερεμπόρευμα, τότε η ανθρώπινη εργατική δύναμη είναι το ΥΠΕΡΥΠΕΡΕΜΠΟΡΕΥΜΑ. Το χρήμα αγοράζει εργατική δύναμη για την παραγωγή της υπεραξίας: αυτό είναι καπιταλισμός! Μόνο αγοράζοντας εργατική δύναμη μπορεί το χρήμα να παίξει το ρόλο του σαν κεφάλαιο – και μόνον έτσι μπορεί να συσσωρευτεί το κεφάλαιο.

Ο καπιταλισμός, σε τελική ανάλυση, εξαρτάται από την εμπορευματοποίηση της εργατικής δύναμης. Πώς όμως; Μέσα από ποιά ιστορική διαδικασία έγινε εμπορεύσιμη η ανθρώπινη ικανότητα για εργασία;

Μιά σύντομη ιστορία. Πληρέστερη υπάρχει παρακάτω...

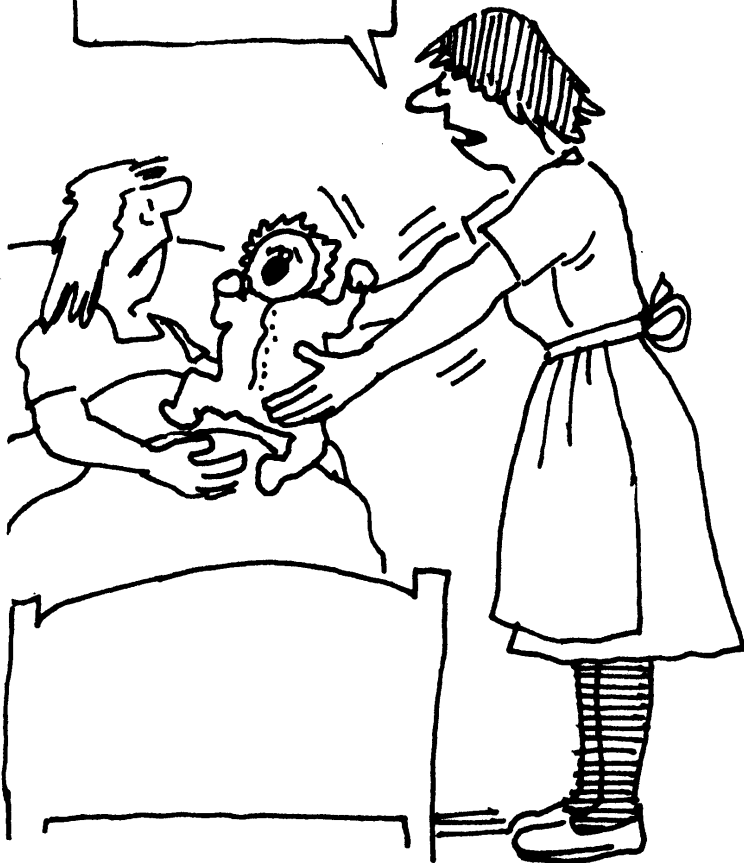

Πρέπει να μην συγχέουμε την εμπορευματική παραγωγή γενικά με τον καπιταλισμό. Η εμπορευματική παραγωγή δεν προϋποθέτει αναγκαστικά τον καπιταλισμό. Η εμπορευματική παραγωγή του μεσαίωνα ή των αρχαίων χρόνων δεν ήταν καπιταλιστική. Αντίθετα, μια από τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την εμφάνιση του καπιταλισμού είναι ν' αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό η εμπορευματική παραγωγή. «Ξέρουμε πως μια σχετικά ανεπαίσθητη ανάπτυξη της κυκλοφορίας των εμπορευμάτων αρκεί για να δημιουργηθεί το χρήμα. Όμως, η απλή κυκλοφορία των εμπορευμάτων και του χρήματος δεν σημαίνει καθόλου ότι υφίστανται οι ιστορικοί όροι ύπαρξης του καπιταλισμού. Το κεφάλαιο γεννιέται μόνον όπου ο κάτοχος μέσων παραγωγής και μέσων συντήρησης συναντιέται στην αγορά με τον ελεύθερο εργάτη σαν πωλητή της εργατικής του δύναμης. Η αγορά και η πώληση της εργατικής δύναμης είναι η ειδοποιός διαφορά του καπιταλισμού».

«Αλλά πώς να εξηγήσουμε αυτό το περίεργο φαινόμενο, να βρίσκουμε στην αγορά μια ομάδα από αγοραστές που κατέχουν γη, μηχανές, πρώτες ύλες και μέσα συντήρησης και που όλ' αυτά, εκτός από την χέρσα γη, είναι προϊόντα εργασίας, και από το άλλο μέρος, μια ομάδα από πωλητές, που δεν έχουν τίποτ' άλλο να πουλήσουν εκτός από την εργατική τους δύναμη; Η μια ομάδα ν' αγοράζει αδιάκοπα για να βγάλει κέρδη και να πλουτίζει, ενώ η άλλη να πουλάει αδιάκοπα για να κερδίζει μετά βίας τα απαραίτητα για τη ζωή της;»

ΑΤΥΧΙΑ...
...ΕΡΓΑΤΗΣ...

Ένα πράγμα είναι σίγουρο. Η φύση δεν παράγει καπιταλιστές από τη μια μεριά κι εργάτες από την άλλη. Οι κοινωνικές τάξεις δεν πέφτουν από τον ουρανό, ούτε και ξεφυτρώνουν έτοιμες μέσα από τη γη. Η αστική τάξη -η κυρίαρχη τάξη- και το προλεταριάτο -η εργατική τάξη- ιδιαίτερα, είναι προϊόντα μιας μακρόχρονης ιστορικής διαδικασίας.

12. Η ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ

ΟΝΟΜΑΖΟ "ΠΡΟΤΑΡΧΙΚΗ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ", ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ ΑΠΟ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑΛΗΓΟΥΝ ΣΤΗ ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ.

Τα μέσα παραγωγής είναι αποφασιστικής σημασίας. Συμπεριλαμβάνουν τα εργαλεία, τα μηχανήματα, τα κτίρια, τις πρώτες ύλες, και οτιδήποτε άλλο απαιτεί η παραγωγή. Η παραγωγή, λοιπόν, είναι ο αποτελεσματικός συνδυασμός ανθρώπινης ενέργειας – εργατικής δύναμης – και πλουτοπαραγωγικών πόρων – μέσων παραγωγής.

Όταν οι πλουτοπαραγωγικοί πόροι ελέγχονται από τους άμεσους παραγωγούς, η εργατική δύναμη και τα μέσα παραγωγής συνδυάζονται οργανικά. Πάρτε για παράδειγμα τους μικροκαλλιεργητές σταριού και τους χειροτέχνες που κατασκευάζουν καπέλλα. Κατέχοντας άμεσα τα αναγκαία εργαλεία και υλικά για τις δραστηριότητές τους, αυτοί οι άμεσοι παραγωγοί απλώς χρησιμοποιούν τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους. Η παραγωγή που προκύπτει μ' αυτό τον τρόπο τους προσφέρει οικονομική ανεξαρτησία και αυτάρκεια.

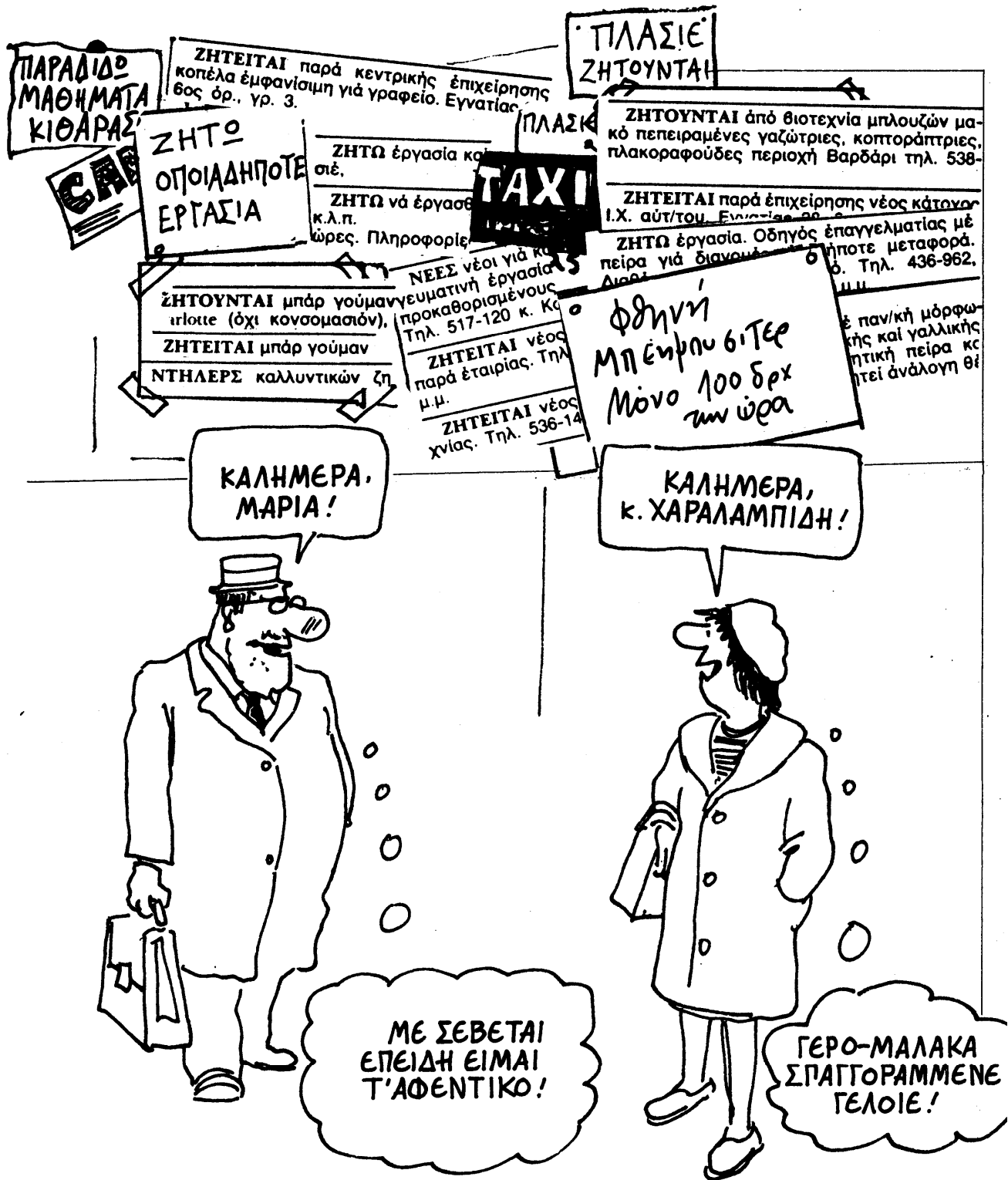
« Όμως αν τους πάρετε τη γη, τα ζώα, τις πηγές ενέργειας, αν αρπάξετε τα εργαλεία από τα χέρια του παραγωγού, τι απομένει; Ένας ξεριζωμένος, ένας περιπλανώμενος με μόνη ιδιοκτησία την εργατική του δύναμη».

Αυτή η απαλλοτρίωση του παραγωγού είναι η ιστορική προϋπόθεση του καπιταλισμού. Η προηγούμενη ενότητα μέσων παραγωγής και εργατικής δύναμης κομματιάστηκε. Ο καπιταλιστής ιδιοποιείται τα μέσα παραγωγής. Χωρίς τα μέσα παραγωγής, ο άμεσος παραγωγός δεν έχει τίποτα – εκτός από την εργατική του δύναμη. Για να επιζήσει, ο άμεσος παραγωγός οφείλει να πουλήσει την εργατική του δύναμη έναντι μισθού, κι έτσι γίνεται προλετάριος.

ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ
ΚΑΠΟΙΟΣ ΕΥΚΟΛΟΤΕΡΟΣ ΤΡΟΠΟΣ
ΝΑ ΒΓΑΖΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΤΟ
ΨΩΜΙ ΤΟΥ...

Μ' αυτό τον τρόπο, εργατική δύναμη και τα μέσα παραγωγής ενώνονται ξανά και συνδυάζονται, όχι οργανικά όπως πριν, αλλά με διεστραμμένο τρόπο σαν μαριονέτες στα χέρια του καπιταλιστή.

Ο προλετάριος βρίσκεται ταπεινωτικά εξαρτημένος από τον καπιταλιστή, για μια «απασχόληση», για ένα «μισθό που να του επιτρέπει να ικανοποιήσει τις ανάγκες του», για να έχει πρόσβαση στα μέσα παραγωγής. Ο προλετάριος κάνει όλη την παραγωγική εργασία, αλλά μόνον ο καπιταλιστής έχει το δικαίωμα να ελέγχει την παραγωγή – επειδή απλούστατα είναι ιδιοκτήτης των μέσων παραγωγής, πράγμα που του επιτρέπει ν' αγοράζει και επομένως, να κατέχει και την εργατική δύναμη.

13.

ΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ιστορικά, η απαλλοτρίωση του άμεσου παραγωγού έγινε αρχικά στην Αγγλία κατά τους 15ο, 16ο και 17ο αιώνες, και αργότερα σ' όλη την Ευρώπη και σχεδόν σ' όλο τον κόσμο. Σε μερικά μέρη, αυτή η διαδικασία συνεχίζεται: όλοι οι παραγωγοί του πλανήτη γίνονται μισθωτοί.

Ας ξαναδούμε την αρχή αυτής της διαδικασίας στην Αγγλία, αυτό το μαγευτικό νησί, χώρα του φωτός και της αρμονίας όπου γεννήθηκαν το κεφάλαιο και το προλεταριάτο. Ένα παραμυθάκι γραμμένο με φωτιά και αίμα.

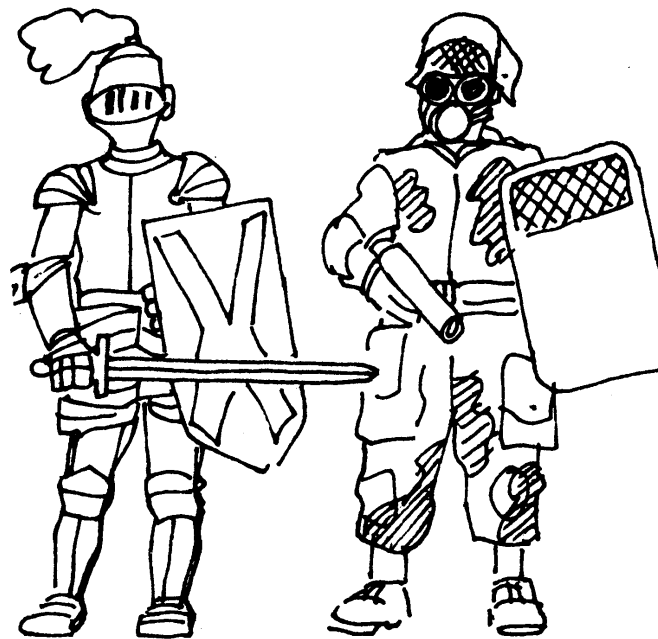
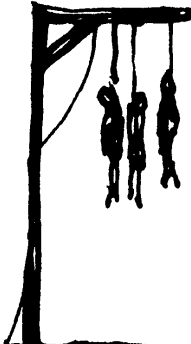

Ο Μαρξ καταγγέλει την αστική μυθοποίηση, που εξηγεί ήρεμα τη γένεση του καπιταλισμού με... την αποταμίευση του πρώτου κεφαλαιοκράτη, που αφού δήθεν δούλεψε σκληρά, έβαλε στην άκρη χρήματα και δημιούργησε έτσι το πρώτο κεφάλαιο! Ο Μαρξ αποδεικνύει, ότι στην πραγματικότητα ο καπιταλισμός δεν θα είχε γεννηθεί στις δυτικές κοινωνίες, αν δεν είχε προϋπάρξει εκεί μια τεράστια «συσσώρευση» χρήματος στα χέρια ορισμένων «ατόμων», και ότι η συσσώρευση αυτή ήταν το αποτέλεσμα αιώνων βαναυσότητας, αρπαγών, εκστρατειών, κλοπών, πλιάτσικου και σφαγισμού ολόκληρων λαών (όπως των απογόνων των Ίνκας και άλλων κατοίκων του Περού, που ήταν πλούσιο σε χρυσό). Η θέση αυτή του Μαρξ για τις ιστορικές πηγές του καπιταλισμού εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά επίκαιρη. Γιατί, αν και ο καπιταλισμός λειτουργεί σήμερα σχετικά αναίμακτα στις «μητροπόλεις», χρησιμοποιεί πάντα τις ίδιες μεθόδους

κλοπής, αρπαγής, βίας και σφαγών σ' αυτό που αποκαλείται «περιφέρεια» του και που είναι οι χώρες του «Τρίτου Κόσμου»: Λατινική Αμερική, Αφρική, Ασία. Τα σφαγεία της Λατινικής Αμερικής και της Μέσης Ανατολής αποτελούν, ακόμα και σήμερα, την απόδειξη της αλήθειας των όσων εκθέτει ο Μαρξ, σχετικά με τις απώτερες πηγές του καπιταλισμού.

Η εκμετάλλευση δεν είναι τίποτα το καινούριο. Με τη λέξη αυτή εννοούμε τον έλεγχο της **υπερεργασίας** από μια οπλισμένη κυρίαρχη τάξη. Αυτός ο καταπιεστικός έλεγχος της υπερεργασίας χαρακτηρίζει κάθε κοινωνία από την εποχή που εμφανίστηκε η δουλεία. Είναι πραγματικά η σφραγίδα γνησιότητας μιας ταξικής κοινωνίας.

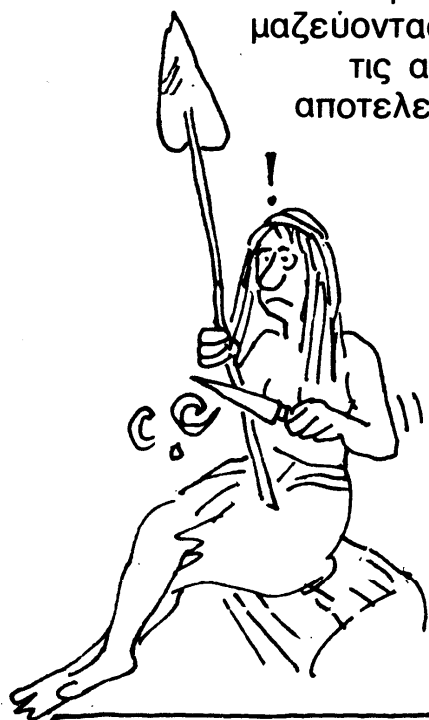
ΒΡΕΤΑΝΙΑ 1480

ΒΡΕΤΑΝΙΑ 1980

Μόνον η μορφή της αλλάζει στην καπιταλιστική κοινωνία - όπου η **υπερεργασία** γίνεται πλεόνασμα αφηρημένης εργασίας ή υπεραξία.

Αλλά τι είναι, ακριβώς, αυτή η υπερεργασία; Η εργασία που είναι απαραίτητη για ν' αποκτήσουν οι άνθρωποι τα **αναγκαία** για την καθημερινή τους επιβίωση ονομάζεται **αναγκαία εργασία**. Όμως, οι άνθρωποι μπορούν να εργάζονται περισσότερο απ' όσο χρειάζεται για ν' αποκτήσουν τα αναγκαία: αυτή η επιπλέον εργασία ονομάζεται υπερεργασία και το προϊόν της -το πλεόνασμα- υπερπροϊόν. Οι άνθρωποι απέκτησαν σταδιακά την ικανότητα για υπερεργασία. Στην αρχή, στις περισσότερες πρωτόγονες κοινωνίες, η εργατική δύναμη δεν είναι καθόλου αναπτυγμένη - Οι άνθρωποι είναι ικανοί μόνον ν' αναπαράγονται, να επιβιώνουν στοιχειωδώς κυνηγώντας ή μαζεύοντας φρούτα. Σιγά-σιγά, όμως, αξιοποιώντας επίπονα τις ατομικές τους ικανότητες, οι άνθρωποι απέκτησαν αποτελεσματικότερες τεχνικές εργασίας στην κατασκευή εργαλείων, στη χειροτεχνία και στη γεωργία.

ΓΥΝΑΙΚΑ, ΣΤΑΜΑΤΑ
ΝΑ ΞΥΝΕΙΣ ΑΥΤΟ ΤΟ
ΑΧΡΗΣΤΟ ΞΥΛΟ ΚΙ.
ΕΛΑ ΝΑ ΜΕ ΒΟΗΘΗΣΕΙΣ
ΝΑ ΒΡΟΥΜΕ ΤΙΠΟΤΑ
ΡΙΖΕΣ ΝΑ ΦΑΜΕ!

QUAND ADAM
GRATTAIT LE SOL
ET EVE FILAIT,
QUI COMMANDAIT?

Όταν, τελικά, η εργατική δύναμη αναπτύχθηκε τόσο ώστε να είναι πραγματοποιήσιμη η υπερεργασία, η ανθρώπινη ύπαρξη επαναστατικοποιήθηκε.

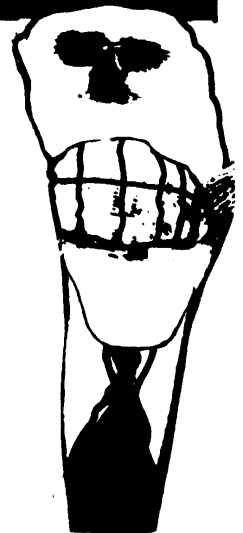
ΠΡΑΓΜΑΤΙ, Η ΟΛΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
 ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΗ ΜΕΡΑ ΠΟΥ Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΓΟΝΗΣ
 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠ'ΟΣΑ
 ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
 ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΤΗΣ.
 ΤΗ ΜΕΡΑ ΠΟΥ
 Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
 ΑΦΙΕΡΩΝΕΙ
 ΕΝΑ ΜΕΡΟΣ
 ΤΗΣ
 ΕΡΓΑΣΙΑΣ
 ΤΗΣ

... ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΖΩΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΩΝ
 -ΔΗΛ. ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΣΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ- ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ
 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ -ΔΗΛ. ΜΕΣΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ. ΤΟ
 ΥΠΕΡΠΡΟΪΟΝ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΟ ΚΑΘΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
 ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ.

Ένγκελς

Μετά την εξαφάνιση των πρώτων κοινοβιακών κοινωνιών, η υπερεργασία ξέπεσε στην κυριαρχία μιας σειράς εκμεταλλευτριών τάξεων. Στις δουλοκτητικές κοινωνίες, από την ελληνική αρχαιότητα μέχρι το «Νέο Κόσμο», οι δουλοκτήτες ελέγχανε την υπερεργασία (καθώς και την αναγκαία εργασία). Στη φεουδαρχική κοινωνία, οι δουλοπάροικοι πραγματοποιούσαν την υπερεργασία για λογαριασμό των γαιοκτημόνων. Σε κάθε περίπτωση, το υπερπρόϊόν το καρπωνόταν μια οπλισμένη τάξη ιδιοκτητών, δουλοκτητών και γαιοκτημόνων. Η «εκμετάλλευση» είναι ο έλεγχος που ασκούν οι δυνάστες στην υπερεργασία των καταπιεζομένων.

15. ΥΠΕΡΑΞΙΑ

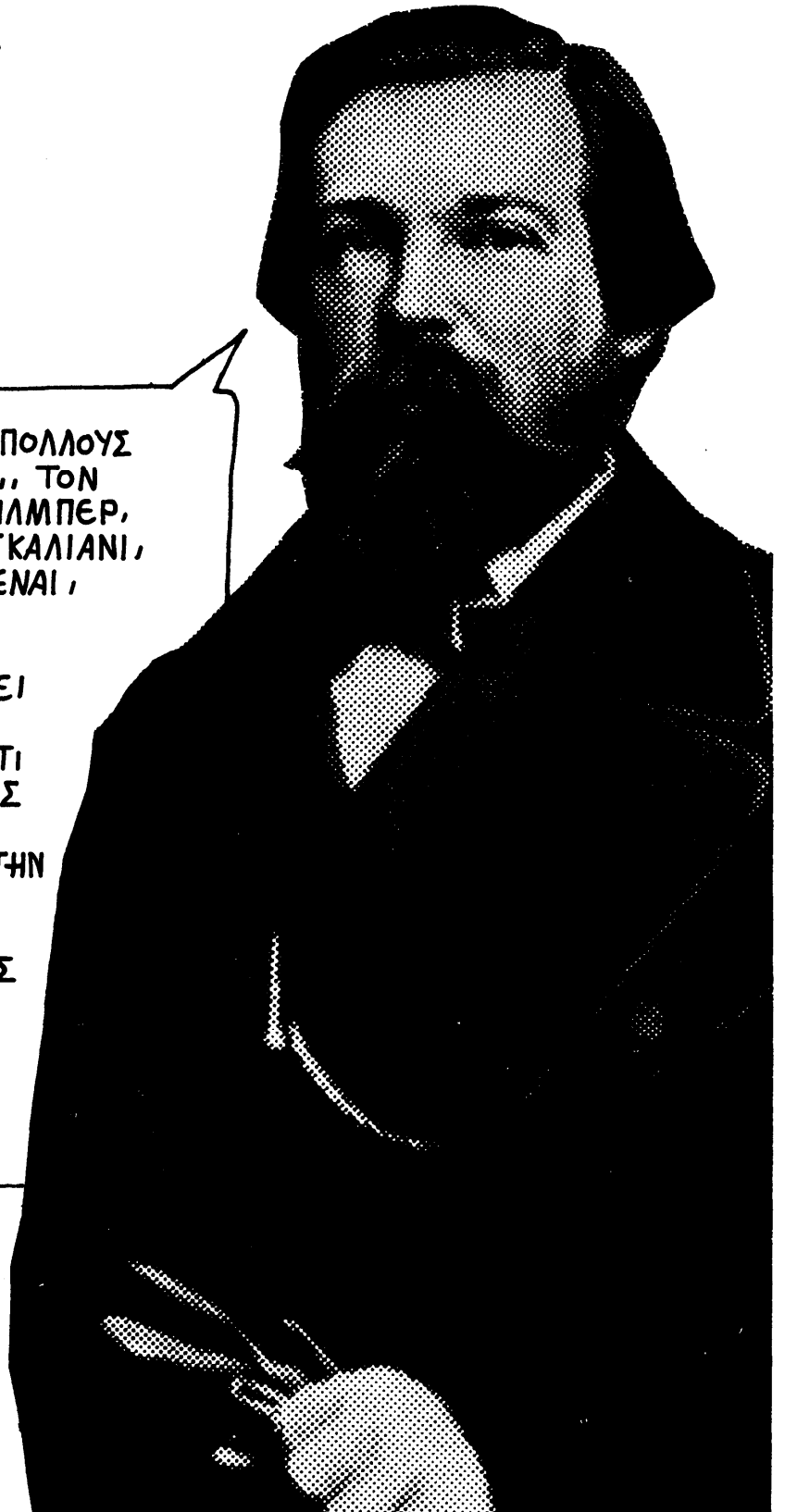

Η αλλοτρίωση της εργασίας είναι το ουσιαστικό προαπαιτούμενο για την εκμετάλλευσή της. Αφού πουλιέται για να χρησιμοποιηθεί, η εργατική δύναμη πρέπει να αλλοτριωθεί για να γίνει εκμεταλλεύσιμη. Τότε γίνεται η πηγή της υπεραξίας. Με το να πωλούνται σε υψηλές τιμές τα εμπορεύματα δεν δημιουργείται υπεραξία· η εκμετάλλευση της εργατικής τάξης, αυτή δημιουργεί υπεραξία. Πως γίνεται αυτό; Εδώ και χιλιάδες χρόνια οι άνθρωποι είχαν την ικανότητα να επιτελούν την υπερεργασία, από την εποχή της πρώτης γεωργικής επανάστασης. Στη σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία το πρωταρχικό αποτέλεσμα της υπεργασίας είναι η υπεραξία. Θυμάστε τον κύκλο X-E-X'; Το κεφάλαιο επιδιώκει την επέκτασή του -τον πολλαπλασιασμό του-, να ενσωματώσει περισσότερη αφηρημένη εργασία μετά την επένδυση απ' ότι πριν.

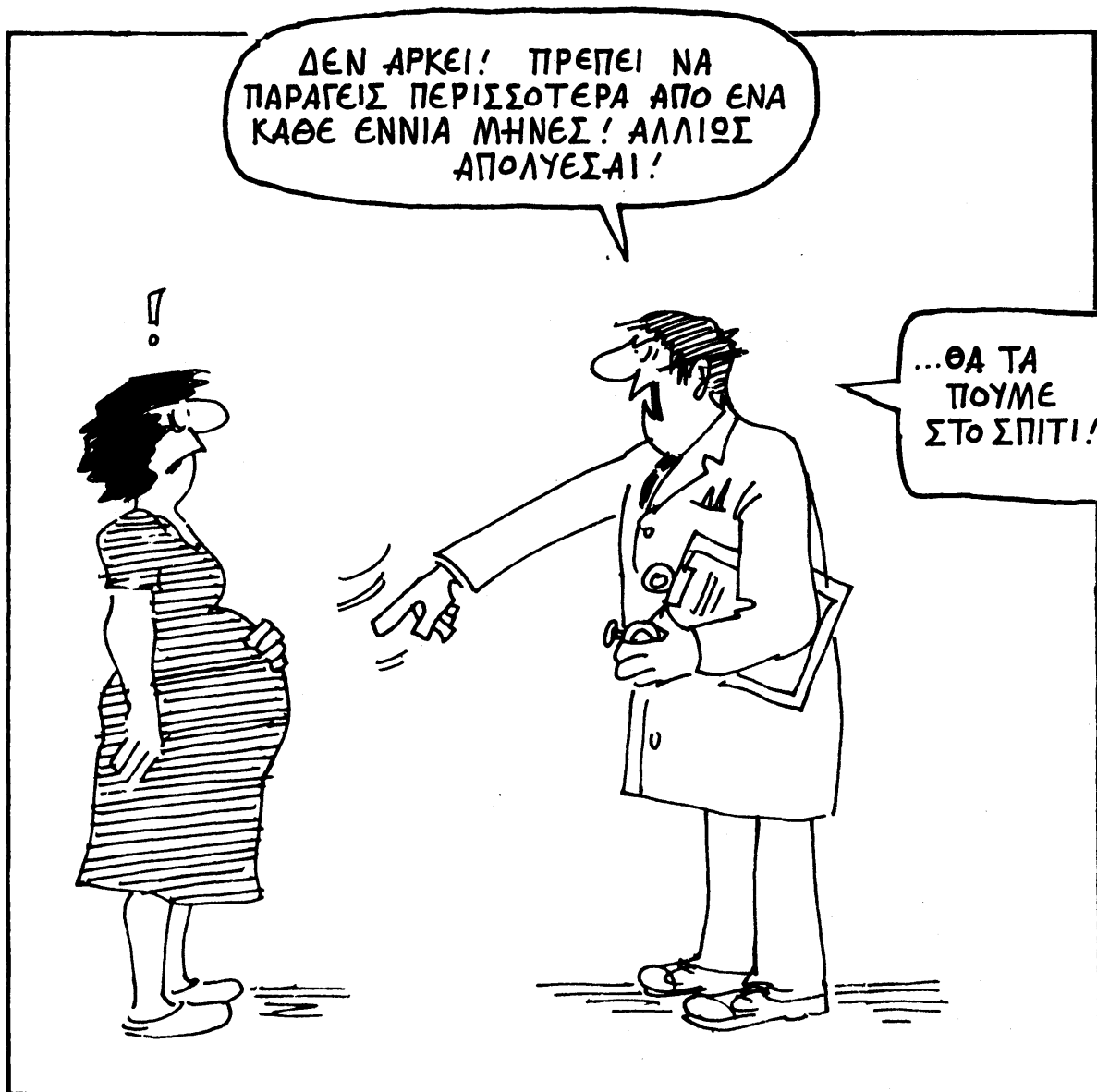

Ο Χρηματοπoulos θέλει ν' αγοράσει όλο και περισσότερη εργατική δύναμη, όλο και περισσότερα μέσα παραγωγής. Για να το πετύχει, χρειάζεται όλο και περισσότερο χρήμα. Η εκμετάλλευση του εργαζόμενου τού παρέχει αυτό το αυξανόμενο χρηματικό απόθεμα.

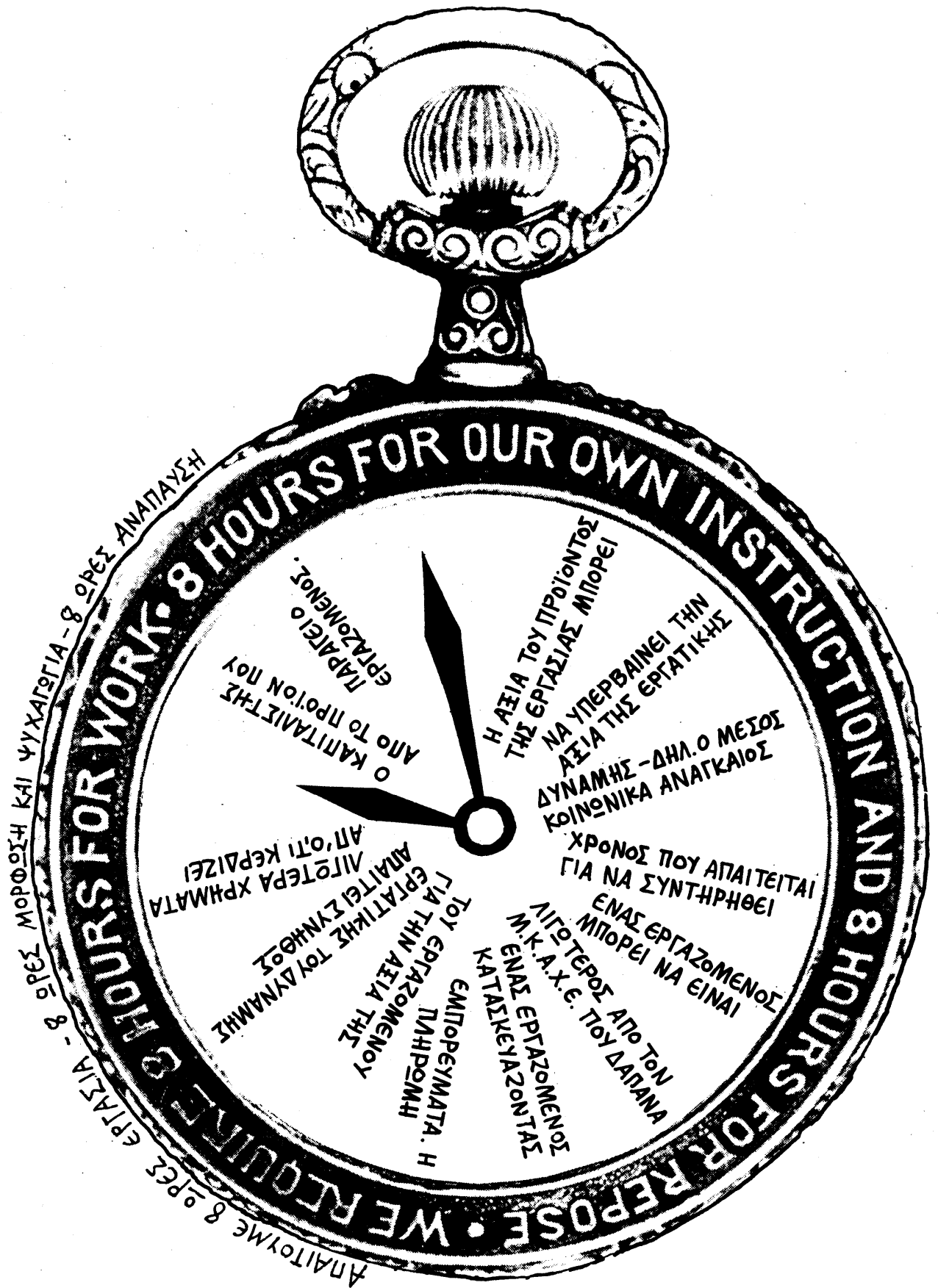
ΒΕΒΑΙΑ Ο ΜΑΡΞ ΕΙΧΕ ΠΟΛΛΟΥΣ ΑΞΙΟΥΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥΣ,,, ΤΟΝ ΠΕΤΤΥ, ΤΟΝ ΜΠΟΥΑΓΚΙΛΜΠΕΡ, ΤΟΝ ΦΡΑΝΚΛΙΝ, ΤΟΝ ΓΚΑΛΙΑΝΙ, ΤΟΝ ΣΤΙΟΥΑΡΤ, ΤΟΝ ΚΕΝΑΙ, ΤΟΝ ΡΙΚΑΡΝΤΟ,,, ΜΟΝΑΧΑ ΑΥΤΟΣ ΟΜΟΣ ΚΑΤΑΦΕΡΕ ΝΑ ΕΞΗΓΗΣΕΙ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΞΙΑ. ΑΥΤΟΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕ ΟΤΙ Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ' ΝΑΙ ΜΙΚΡΟΤΕΡΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ ΠΟΥ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΑΠΟΚΑΛΥΦΘΗΚΕ.

Τι είναι η αξία ενός εμπορεύματος; Απλώς: Ο μέσος κοινωνικά αναγκαίος χρόνος εργασίας που απαιτείται για την κατασκευή του. Αφού η εργατική δύναμη στην καπιταλιστική κοινωνία είναι κι αυτή εμπόρευμα, έχει κι αυτή την αξία της. Είναι ο μέσος κοινωνικά αναγκαίος χρόνος που απαιτείται για να «παραχθεί» η εργατική δύναμη, για να διατηρηθεί ο εργαζόμενος ζωντανός και παραγωγικός... ακριβώς το ποσό που απαιτείται για ν' αναπληρώσει τις δυνάμεις του έτσι ώστε η αυριανή εργατική δύναμη να κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα με τη σημερινή. Ιστορικά, το έργο της αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης έχει ανατεθεί στις γυναίκες, συζύγους και μητέρες...

Το σημαντικό γεγονός είναι ότι οι εργαζόμενοι είναι ικανοί να παράγουν εμπορεύματα μεγαλύτερης αξίας από την ίδια την εργατική τους δύναμη.

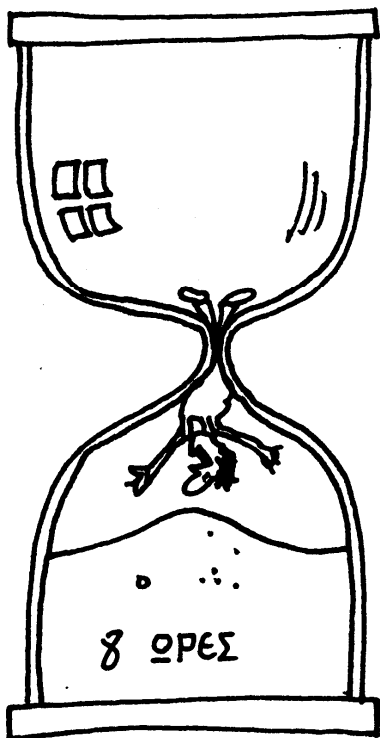
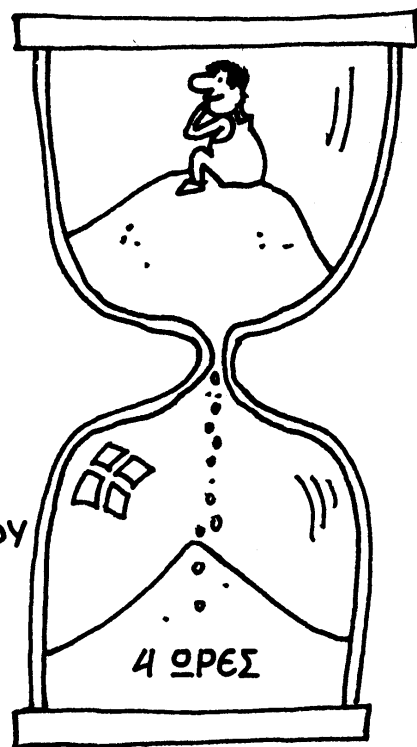

Πάρτε, στην τύχη, έναν οποιοδήποτε εργαζόμενο.

Εστω ότι τα μέσα συντήρησης (τα προς το ζειν) που του χρειάζονται κοστίζουν 1600 δρχ. Θάταν απερίσκεπτος ο καπιταλιστής που θα του τα πλήρωνε εκτός κι αν το προϊόν που παράγει ο εργαζόμενος (ψωμί, ας πούμε) αξίζει περισσότερο από 1600 δρχ. Αλλιώς ο καπιταλιστής θα κυρήξει πτώχευση. Εφόσον, όμως, ο εργαζόμενος παράγει εμπορεύματα που αξίζουν περισσότερο από την αξία της εργατικής του δύναμης, όλα πάνε καλά. Η επένδυση «δουλεύει ρολόϊ»: «γεννάει» χρήμα.

Ο ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙ ΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΖΕΙΝ

Αν συμβαίνει ο εργαζόμενος να παράγει εμπορεύματα ίσης αξίας με την εργατική του δύναμη σ' ένα μέρος μόνο της εργάσιμης μέρας –ας πούμε σε 4 ώρες– τίποτα δεν εμποδίζει τον καπιταλιστή ν' απασχολήσει τον εργαζόμενο περισσότερο από 4 ώρες... 8 ώρες, ας πούμε. Όταν αυτό πράγματι συμβαίνει (κι αυτό γίνεται κανονικά!) το αποτέλεσμα είναι η **υπεραξία**.

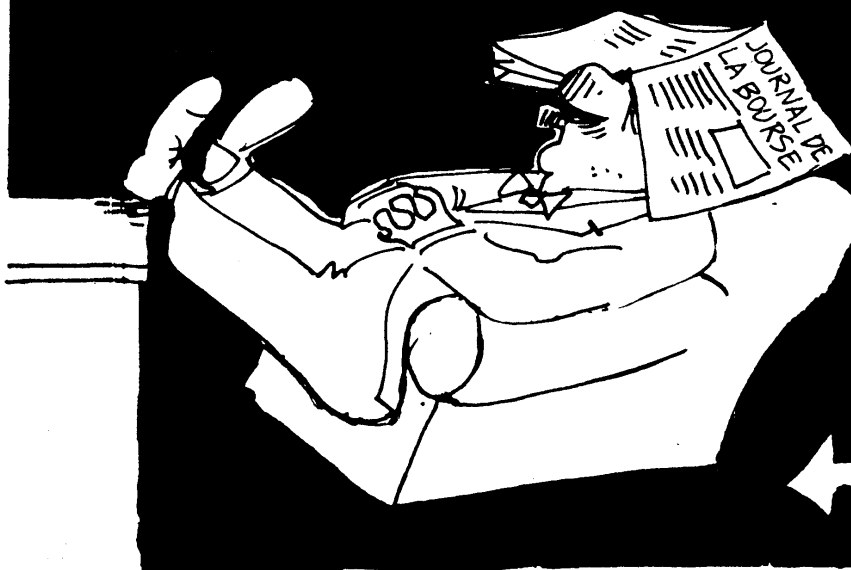

Ο ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΟΤΑΝ ΠΡΟΣΤΙΘΕΤΑΙ Η ΥΠΕΡΕΡΓΑΣΙΑ

Ονομάζουμε ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ τις 4 ώρες που απαιτούνται για την παραγωγή εμπορευμάτων ίσης αξίας με την εργατική δύναμη του εργαζόμενου. Τις 4 ώρες που εργάζεται πέρα και πάνω από τις 4 ώρες που χρειάζεται για ν' αναπληρώσει την αξία της εργατικής του δύναμης τις ονομάζουμε ΥΠΕΡΕΡΓΑΣΙΑ. Το προϊόν της αναγκαίας εργασίας πηγαίνει στον εργάτη με τη μορφή μισθού, ενώ ο καπιταλιστής ιδιοποιείται την υπερεργασία με τη μορφή της υπεραξίας. Η υπερεργασία –όπως και η αναγκαία εργασία– είναι αφηρημένη εργασία: το πλεόνασμα που συσσωρεύτηκε είναι πλεόνασμα αφηρημένης εργασίας – δηλαδή υπεραξία.

ΑΚΟΜΑ ΚΙ ΑΝ Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΩ ΑΠ' ΤΟΝ ΜΕΣΟ ΟΡΟ, ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΓΕΙ ΥΠΕΡΑΣΙΑ, ΛΙΓΩΤΕΡΗ ΒΕΒΑΙΑ.

ΓΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: 8 ΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΩ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΠΑΡΑΓΟΥΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΑΠΑΙΤΟΥΝ ΜΟΝΟ 6 ΩΡΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΑΧΤΟΥΝ. ΕΤΣΙ, ΘΑ ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΝΤΑΝ ΜΟΝΟΝ ΣΑΝ 6 ΩΡΕΣ ΑΦΗΡΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. ΑΝ ΟΜΟΣ Η ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΑΙΤΕΙ 4 ΩΡΕΣ ΑΦΗΡΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΚΟΜΑ ΕΝΑ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ ΔΥΟ ΩΡΩΝ. ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΙΣΟ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΕΙΝΑΙ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΜΕΡΙΑ, ΑΝ Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΠΟΛΥ ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΣΟ ΟΡΟ ΟΣΤΕ ΝΑ ΜΗ ΠΑΡΑΓΕΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ ΑΡΚΕΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΟΣΤΕ ΝΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΕΙ ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ, ΤΟΤΕ ΤΟ ΑΦΕΝΤΙΚΟ ΘΑ ΚΥΡΗΞΕΙ ΠΤΟΧΕΥΣΗ.

ΛΟΓΙΚΟ "ΜΕΣΟ" ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΓΙ' ΑΥΤΟ, ΕΙΝΑΙ ΖΩΤΙΚΗΣ
ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΕΣ ΤΟ ΝΑ ΕΧΟΥΝ
ΕΙΔΙΚΟ, ΜΟΝΤΕΡΝΟ
ΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ
ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΠΟΥ
ΟΙ ΕΠΙΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥΣ
ΝΑ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ
ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΣΤΟ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ
ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ!

Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΗΣ ΑΓΟΡΑΖΕΙ ΔΥΟ ΕΙΔΟΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ ΓΙΑ
ΝΑ ΒΑΛΕΙ ΣΕ ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ. ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΟΥΣ
ΜΑΣ ΦΙΛΟΥΣ, ΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΠΑΡΑΓΟΓΗΣ! ΕΤΣΙ,
ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΣΑΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΥΡΙΟΣ ΜΕ ΔΥΟ ΤΡΟΠΟΥΣ:
1. ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΣ ΖΩΝΤΑΝΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ, ΚΑΙ 2. ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΣ
ΠΑΡΑΓΟΓΙΚΟΥΣ
ΠΟΡΟΥΣ ΠΟΥ
ΕΙΝΑΙ, ΕΝ ΜΕΡΕΙ,
ΠΡΟΪΟΝ
ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ!

Das
Kapital

Η ΥΠΕΡΑΞΙΑ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΝΟΣ ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΑΥΤΑ
ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ - ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ.
ΤΑ ΜΕΣΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΣΘΕΤΟΥΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙ ΑΞΙΑ
ΣΤΟ ΠΡΟΪΟΝ, ΟΧΙ ΟΜΩΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΑΠ΄ΟΣΗ
ΕΝΣΟΜΑΤΟΥΝ. ΑΡΑ ΔΕΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΥΠΕΡΑΞΙΑ.

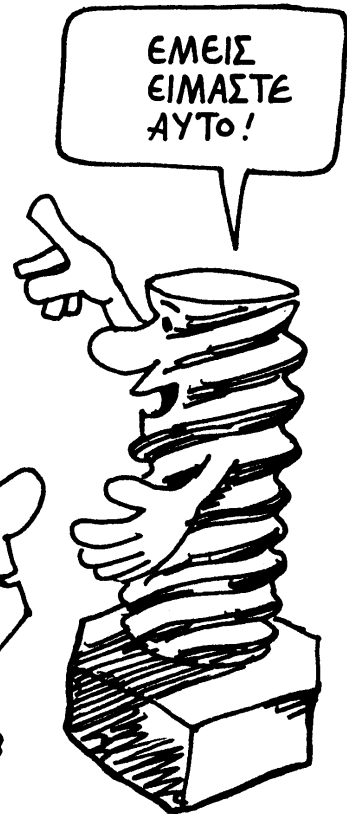
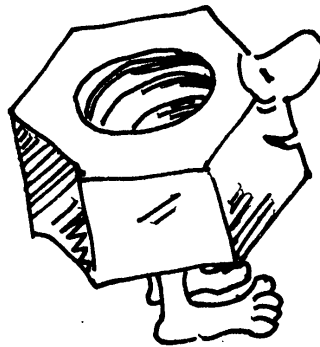
ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αυτό μας δίνει το κριτήριο για να διακρίνουμε τις διάφορες μορφές του κεφαλαίου. Αφού η αξία που προστίθεται στο εμπόρευμα από την εργατική δύναμη ποικίλει, εισάγοντας μια δυνατότητα πλεονάσματος, ονομάζουμε το χρήμα που δαπανάται για την εργατική δύναμη ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.

ΣΤΑΘΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αφού η αξία που συνεισφέρουν στην παραγωγή τα μέσα παραγωγής δεν μεταβάλλεται αποκαλούμε το χρήμα που δαπανήθηκε για τα μέσα παραγωγής σταθερό κεφάλαιο.

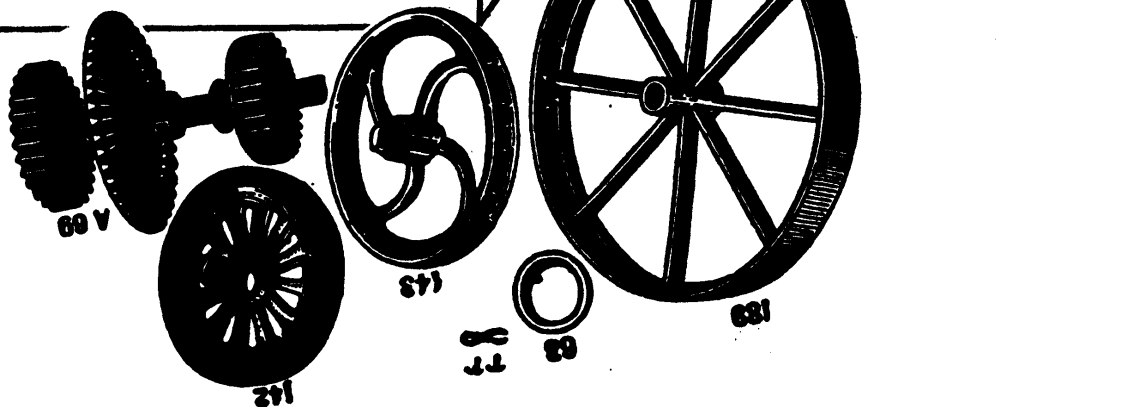

ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΑΙ
ΣΤΑΘΕΡΟ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Γιατί το σταθερό κεφάλαιο δεν δημιουργεί υπεραξία; Γιατί η συμβολή του μηχανικού εξοπλισμού στην παραγωγική διαδικασία δεν προσθέτει περισσότερη αξία από την ίδια την αξία του μηχανικού εξοπλισμού;

Ας πάρουμε στην τύχη ένα εμπόρευμα, π.χ., ένα ρολοί. Η αξία ενός ρολογιού είναι η συνολική ποσότητα της μέσης κοινωνικά αναγκαίας εργασίας που απαιτείται για την παραγωγή του. Σωστά; Αυτή η «συνολική ποσότητα», όμως, δεν περιλαμβάνει μόνον την εργασία που δαπανήθηκε άμεσα για την κατασκευή του ρολογιού - δηλαδή την εργασία που εμπεριέχεται στη συναρμολόγηση του μηχανισμού, τη σύνδεση των ελατηρίων, την τοποθέτηση των δεικτών, κοκ - αλλά και την εργασία που είναι ενσωματωμένη στα διάφορα εργαλεία και εξαρτήματα που είναι απαραίτητα για την κατασκευή του ρολογιού. Εννοούμε τα διάφορα εργαλεία και μηχανήματα ακριβείας, τα ελατήρια, τις βίδες, τα ρουμπίνια, τα κρύσταλλα κοκ.

Ο Χρηματόπουλος αγοράζει αυτά τα εργαλεία και τα εξαρτήματα για να τα χρησιμοποιήσει ένας μισθωτός ωρολογοποιός στην κατασκευή ρολογιών. Υποθέτουμε, γενικά, ότι ο Χρηματόπουλος αγοράζει αυτόν το εξοπλισμό στην αξία του – δηλαδή, πραγματοποιείται μια ανταλλαγή ισοδυνάμων, όπου ο Χρηματόπουλος πληρώνει τον εξοπλισμό στην πραγματική του αξία που προσδιορίζεται από τον κοινωνικά αναγκαίο χρόνο εργασίας που περιέχει.

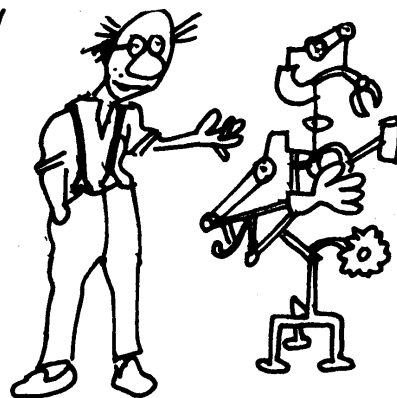
Ισχυριζόμαστε ότι η χρήση αυτού του εξοπλισμού δεν προσθέτει περισσότερη αξία απ' ότι ενσωματώνει αυτός ο ίδιος ο εξοπλισμός. Δηλ. **δεν δημιουργεί υπεραξία**. Μπα! Γιατί όχι;

ΕΞΗΓΗΣΗ:

Ας φαντασθούμε, για μια στιγμή, ότι ο Χρηματόπουλος αγοράζει τόσο εξοπλισμό όσο χρειάζεται ακριβώς για την κατασκευή μόνον 100 ρολογιών. Όταν κατασκευαστούν αυτά τα ρολόγια, όλες οι μηχανές θα έχουν αχρηστευθεί και όλα τα εξαρτήματα θα έχουν χρησιμοποιηθεί. Ας υποθέσουμε παραπέρα ότι η συνολική αξία αυτού του εξοπλισμού είναι 100.000 δρχ. – ακριβώς τόσα πλήρωσε ο Χρηματόπουλος γι' αυτόν.

Τώρα, εάν η συνολική αξία των ρολογιών είναι η ποσότητα της μέσης κοινωνικά αναγκαίας εργασίας που απαιτείται για την παραγωγή τους, πόση αξία θα προσθέσει αυτός ο εξοπλισμός στα 100 ρολόγια που κατασκευάστηκαν; **Μόνον την ποσότητα της αφηρημένης εργασίας που πραγματικά εμπεριέχει αυτός ο εξοπλισμός** – ούτε μια δραχμή παραπάνω, ούτε μια δραχμή παρακάτω. Ο Χρηματόπουλος έχει πληρώσει μια συγκεκριμένη ποσότητα αφηρημένης εργασίας – μόνον αυτή η ποσότητα αφηρημένης εργασίας ενσωματώνεται στο προϊόν που πατρυνάρει ο Χρηματόπουλος.

ΑΥΤΟ ΤΟ ΜΗΧΑΝΗΜΑ ΠΟΥ ΦΤΙΑΞΑ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΕΙ ΜΟΝΟ ΤΟΥ 100 ΡΟΛΟΓΙΑ. ΑΜΕΣΟΣ ΜΕΤΑ ΟΜΟΣ ΑΧΡΗΣΤΕΥΕΤΑΙ.

Ο ΧΡΗΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΤΟΥ ΤΟ ΕΠΙΣΚΕΥΑΣΩ.

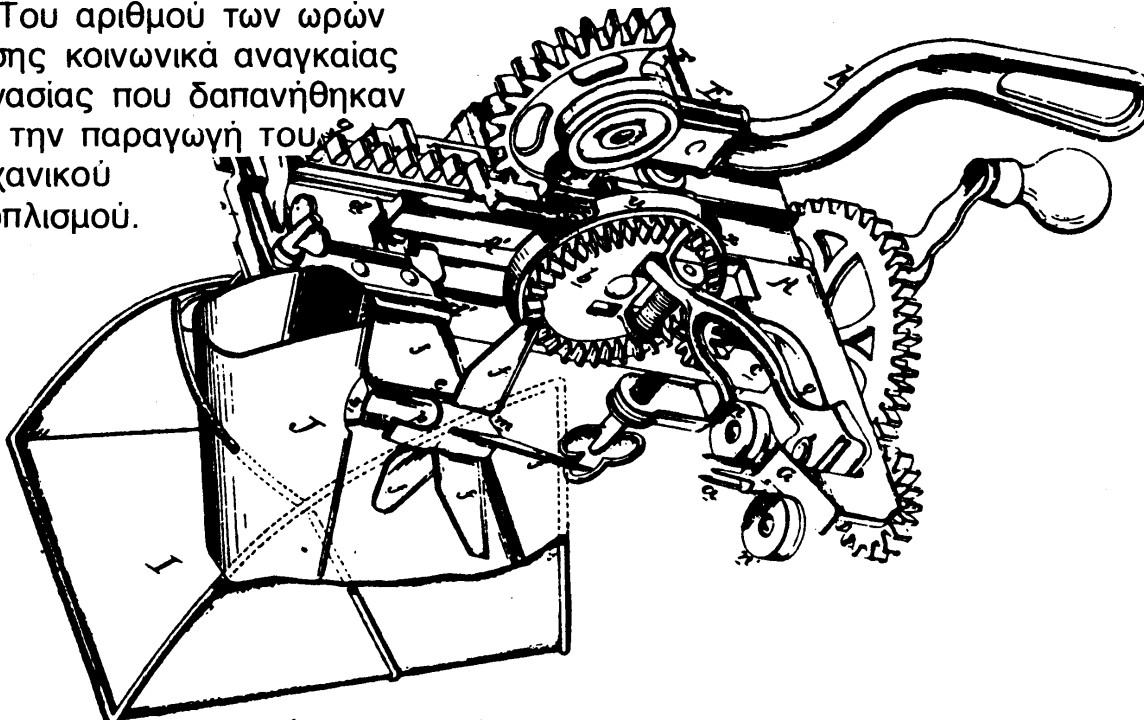
... ΓΙΑ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ ΝΕΑ ΥΠΕΡΑΞΙΑ!

ΑΣΕ ΜΟΡΕ! ΔΕΝ ΠΑΡΟ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΝΑ ΤΕΛΕΙΩΣΟ ΤΑ ΓΚΡΟΥΝΤΡΙΣΕ

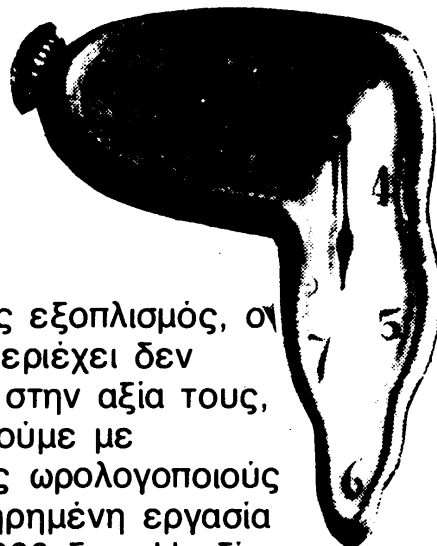

Η συνολική αξία των ρολογιών είναι το άθροισμα **δύο** στοιχείων:

α) Του αριθμού των ωρών μέσης κοινωνικά αναγκαίας εργασίας που δαπανήθηκαν για την παραγωγή του μηχανικού εξοπλισμού.

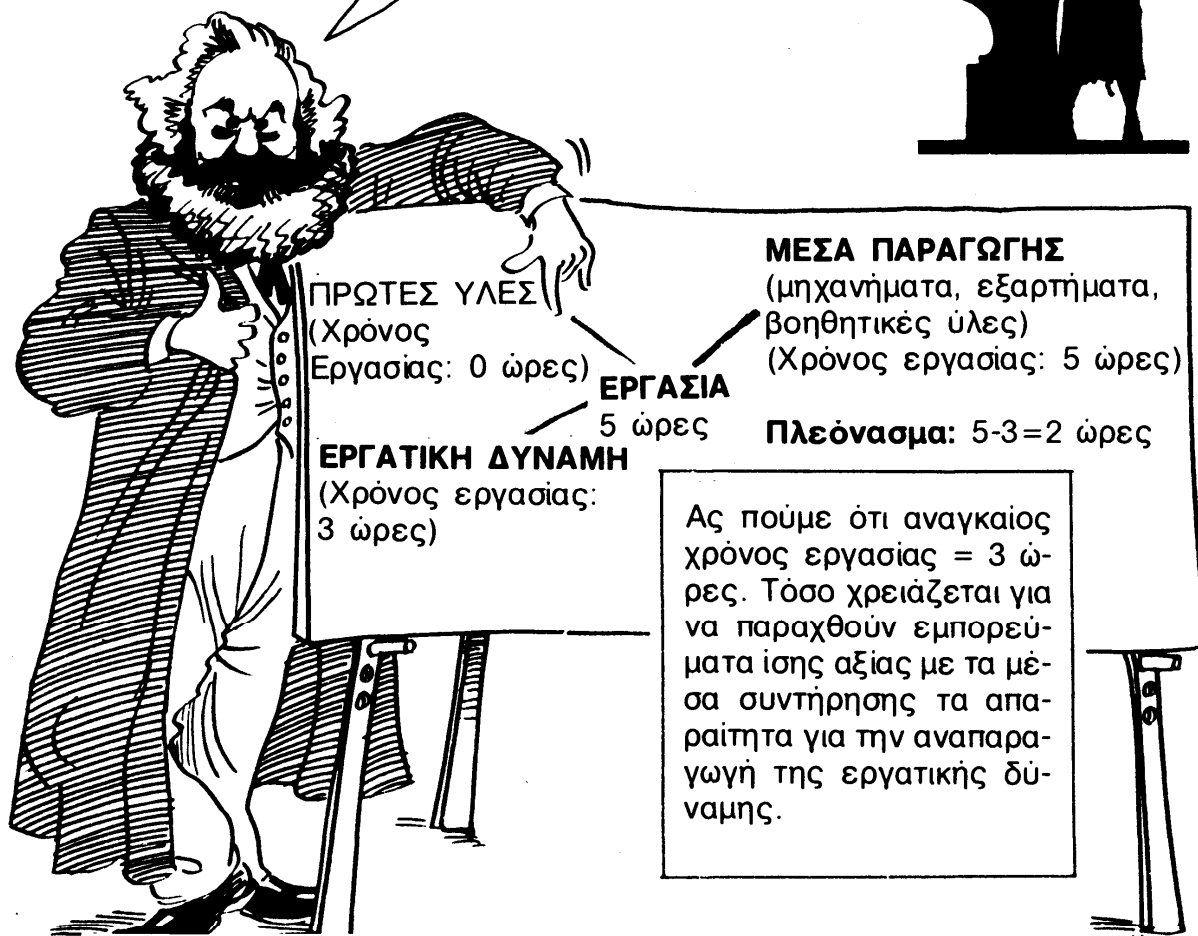

β) και του αριθμού των ωρών μέσης κοινωνικά αναγκαίας εργασίας που δαπανήθηκαν για τη συναρμολόγηση των ρολογιών.

Από τη στιγμή που έχει παραχθεί ο μηχανικός εξοπλισμός, ο συνολικός αριθμός των ωρών εργασίας που περιέχει δεν μεταβάλλεται. Αν τα 100 ρολόγια πουληθούν στην αξία τους, ας πούμε 500.000 δρχ., τότε μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι η αξία που προστέθηκε από τους ωρολογοποιούς είναι 400.000 δρχ. Γνωρίζουμε ήδη πόση αφηρημένη εργασία πήγε στον εξοπλισμό - η ισοδύναμη με 100.000 δρχ. Η αξία αυτού του εξοπλισμού δεν μπορεί να αυξηθεί κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας: **δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι αυτός ο εξοπλισμός ενσωματώνει περισσότερη μέση κοινωνικά αναγκαία εργασία απ' ό τι ήδη έχει ενσωματώσει.**

ΑΣ ΔΟΥΜΕ ΤΩΡΑ ΑΠΟ ΑΛΛΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΞΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ!

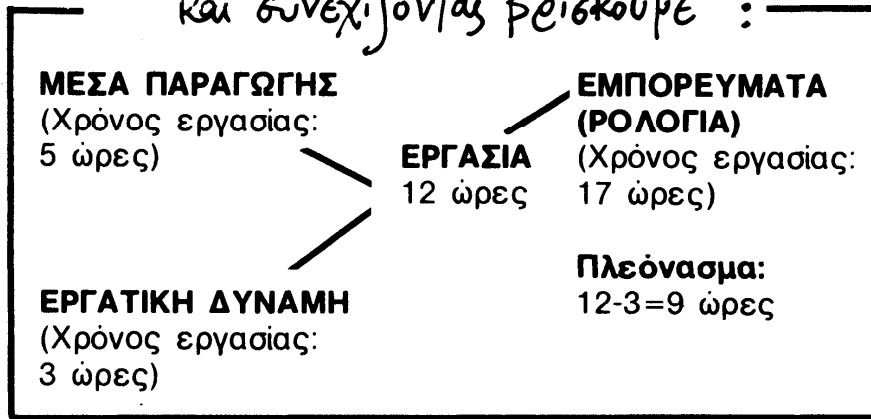

Εστω ότι βάζουμε την εργατική δύναμη να εργαστεί χωρίς ειδικό εξοπλισμό –μόνο με τις πρώτες ύλες και την επιδεξιότητα των εργαζομένων– για να παραχθούν μέσα παραγωγής, π.χ., μηχανήματα και υλικά που απαιτούνται για την κατασκευή ρολογιών. Ας υποθέσουμε ότι ο κοινωνικά αναγκαιος χρόνος εργασίας, που είναι ενσωματωμένος στις πρώτες ύλες είναι μηδέν. Αν ο κοινωνικά αναγκαιος χρόνος εργασίας, που απαιτείται για τη μετατροπή αυτών των τελειώς ακατέργαστων πρώτων υλών σε μηχανήματα και υλικά ωρολογοποιίας, είναι 5 ώρες – τότε ποιά είναι η αξία αυτού του μηχανικού εξοπλισμού ωρολογοποιίας; Ακριβώς 5 ώρες κοινωνικά αναγκαίας εργασίας:

μηδέν ώρες για την παραγωγή των πρώτων υλών
πέντε ώρες για τη μετατροπή των πρώτων υλών σε μηχανικό εξοπλισμό.

Αφού χρειάζονται 3 ώρες κοινωνικά αναγκαίας εργασίας για την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης, η υπερεργασία εδώ = 2 ώρες: η διαφορά μεταξύ του κοινωνικά αναγκαίου χρόνου εργασίας για την κατασκευή του εξοπλισμού ωρολογοποιίας (5 ώρες) και του κοινωνικά αναγκαίου χρόνου εργασίας για την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης (3 ώρες).

και συνεχίζοντας βρισκουμε :

Αν 5 ώρες απαιτούνται για να παραχθεί ο εξοπλισμός ωρολογοποιίας, και ύστερα 12 ώρες χρήσης αυτού του εξοπλισμού για να κατασκευαστούν τα ρολόγια, τότε πόσος είναι ο συνολικός

κοινωνικά αναγκαίος χρόνος εργασίας που ενσωματώνεται σ' αυτά τα ρολόγια; Είναι απλή αριθμητική: $5+12=17$. Χρειάζονται ακριβώς 17 ώρες εργασίας για να παραχθούν και μετά να χρησιμοποιηθούν τα μέσα παραγωγής για την κατασκευή των ρολογιών που θα πουληθούν. Όλος ο κοινωνικά αναγκαίος χρόνος εργασίας έχει υπολογιστεί. Πόση, όμως, υπεραξία δημιουργήθηκε στη διαδικασία της κατασκευής των ρολογιών; Αν ο αναγκαίος χρόνος εργασίας -η αξία της εργατικής δύναμης- ισούται με 3 ώρες εργασίας και ο συνολικός χρόνος εργασίας -η αξία του προϊόντος της εργασίας- ισούται με 12 ώρες εργασίας, η διαφορά τους είναι η υπεραξία: $12-3=9$. Υποθέτοντας ότι οι ωρολογοποιοί παίρνουν το ισοδύναμο (σε μισθούς) 3 ωρών εργασίας, ο Χρηματοπouleος τσεπώνει το ισοδύναμο (σε χρήμα) 9 ωρών εργασίας. Αυτό το ισοδύναμο είναι η υπεραξία. Προσθέτουν τίποτα σ' αυτήν την υπεραξία τα μέσα παραγωγής; **Όχι!** Η συνολική αξία του προϊόντος συμπεριλαμβάνει ασυζητητί τον κοινωνικά αναγκαίο χρόνο εργασίας για την παραγωγή των μέσων παραγωγής. Όπως είδαμε, η συνολική αξία των ρολογιών είναι ίση με 17 ώρες εργασίας: 12 ώρες χρησιμοποίησης των μέσων παραγωγής συν τις 5 ώρες εργασίας που απαιτήθηκαν για την κατασκευή των μέσων παραγωγής. Η υπεραξία αποτελεί το πλεόνασμα της αξίας του προϊόντος πέρα από την αξία των συντελεστών της παραγωγής που καταναλώθηκαν, δηλ. της εργατικής δύναμης (3 ώρες εργασίας) και των μέσων παραγωγής (5 ώρες εργασίας). Έχουμε, λοιπόν, 17 ώρες εργασίας (η συνολική αξία του προϊόντος) μείον 8 ώρες εργασίας (η αξία της εργατικής δύναμης και των μέσων παραγωγής) = 9 ώρες εργασίας, που συνιστούν την υπεραξία. Τα μέσα παραγωγής, που αναλώνονται κατά τη διάρκεια της παραγωγής, προσθέτουν μόνον την αξία που ήδη περιέχουν σ' αυτή την περίπτωση, 5 ώρες εργασίας. Ας το επαναλάβουμε: η υπεραξία δημιουργείται από την χρησιμοποίηση της εργατικής δύναμης, που αποδεικνύεται μ' αυτό τον τρόπο ικανή να δημιουργεί προϊόντα μεγαλύτερης αξίας από τη δική της αξία.

